

KORE SAVAŞI VE DENİZLİ KORE ŞEHİTLERİ İLE GAZİLERİ

Yrd. Doç. Dr. Ercan HAYTOĞLU*

ÖZET

Kore, II.Dünya Savaşı sonrası soğuk savaş döneminin ilk çatışma alanı olmuştur. Kuzey Kore'nin Güney Kore'ye saldırmasıyla birlikte, Birleşmiş Milletler'in aktif rol oynadığı, 3 yıllık bir savaş süreci yaşanmıştır. Türkiye de bu savaşa, Birleşmiş Milletler emrine bir tugaylık asker vererek katılmıştır. Kore'ye asker göndermenin içeride ve dışarıda siyasi yansımaları olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti, kuruluşundan itibaren ilk olarak bir askeri çatışmaya dahil olmuştur. Kore'de değişik tarihlerde 4 Tugay görev yapmıştır. Türk Silahlı Kuvvetleri bir taraftan dünya barışına katkıda bulunmaya çalışırken, diğer taraftan ülke güvenliği için NATO'ya girme çabalarına kazandığı başarılar ile ortam hazırlamıştır. Türk kuvvetleri, Kore'de bugün de Türk milletine duyulan sevginin sağlam temellerini atmıştır.

Anahtar Sözcükler: Kore, Kore Savaşı, Gazi, Birleşmiş Milletler (BM), Türk Tugayı, Denizli

ABSTRACT

Korea had been the first battlefield of the Cold War Period after the II. World War. Over the attacks of South Korea against North Korea, a war lasting 3 years broke out in which United Nations played an active role. Turkey joined the battle by sending a brigade at United Nations' service. Sending a brigade to Korea had many politic effects both in Turkey and in the other countries of the world. So, this was the first skirmish that Turkey engaged in since the foundation of Turkish Republic. 4 Turkish brigade employed in Korea in different times during the war. On the other hand, while Turkish Army was trying to contribute to world peace, it was also trying to form a suitable ground in order to be a member of NATO. Thus, Turkish Forces achieved to form strong ties between Turkish and Korean people.

Keywords: Korea, The Korea War; Veteran, United Nations (UN), Turkish Brigade, Denizli

GİRİŞ

Kore, Asya'da bulunduğu stratejik konumu nedeniyle tarih boyunca güçlü komşularının, denizaşırı güçlerin, saldırılarına ve işgallerine sahne olmuştur. Japonlar, Çinliler, Moğollar, Kore üzerinde hakimiyet kurmaya çalışmışlardır. Japonya'nın 1894'te Çin'e karşı kazandığı zafer ile Kore'yi istila eden Japonlar, Ruslar ile karşılaştılar. Japonların Mançurya'yı kontrol eden Rusların Kore'yi de hakimiyeti altına almasından endişe ettiklerinden Ruslarla çatışmaları gecikmedi. Japonlar, 1904-1905'te yapılan savaşta

Rusları yenilgiye uğratarak Kore üzerinde hakimiyetlerini ilan ettiler¹. 1910 yılında ülkeyi ilhak eden Japonlar, 1910-1945 yılları arasında Kore'yi hakimiyetleri altında tuttular².

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (S.S.C.B) arasında imzalanan 1945 Mayıs'ındaki bir anlaşma ile savaş sonrası Kore'nin, Amerika Birleşik Devletleri, Sovyetler Birliği, İngiltere ve Çin'in ortak vesayeti altına girmesi kararlaştırılmıştır. 17 Temmuz-2 Ağustos 1945 tarihleri arasında Potsdam Konferansı yapılmıştır³. ABD uçakları, 6 Ağustos 1945'te Hiroshima'ya atom bombası atınca, Sovyetler Birliği Uzakdoğu'da askeri harekate girişmeye karar vermiştir⁴. Japonların teslim olması ile gelen özgürlük, Koreli'lerin sıkı mücadelelerine rağmen bağımsızlık getirmemiş, bir milletin bölünmesinde ideolojik çatışmaların başlangıcı olmuştur⁵.

S.S.C.B, II.Dünya Savaşı'nın sonunda Japonya'nın tesliminden sonra Uzakdoğu'da Japon Denizi ile Sarı Deniz arasında uzanan Kore yarımadası⁶ üzerinde, Pasifikteki hakimiyet arayışına engel olan Japon tehlikesinin ortadan kalkması ile tarihi bir fırsat elde etmiştir⁷. Sovyetler Birliği, Japonya'ya savaş ilan ederek askerlerini Kuzey Kore'ye sokmuş, 38.paralele doğru ilerlemeye başlamıştır⁸. Rusya'nın kuzeyden Kore'ye işgale başlaması⁹, ABD'nin, S.S.C.B'nin bütün Kore'yi işgal etme tehdidi karşısında, 38.paraleli esas alarak, Kore'nin güneyini Japonya'dan teslim almasına yol açmıştır¹⁰. Amerika, bu gelişme karşısında havadan Güney Kore'ye asker indirerek kuzeye doğru ilerlemeye başlamıştır¹¹. Birleşik Devletler ve Sovyetler Birliği tarafından bölünen Kore'nin işgali,

*Pamukkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü

¹ Öke, 1904-1905 Rus-Japon savaşı için 1904 tarihini veriyor Mim Kemal Öke, **Unutulan Savaşın Kronolojisi Kore, 1950-53**, İstanbul 1990 s.20, Yılmaz'da 1904-1905 Rus-Japon savaşı için 1904 tarihini veriyor. Veli Yılmaz, **Yakın Dünya Harp Tarihi Özetleri** İstanbul, 1993, 53, Japonya'1904'te Rusya'ya savaş ilan etmiş ve 1904-1905 Rus-Japon Savaşı'nı Japonya kazanmıştır. Fahir Armaoğlu, **20.Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1980**, Ankara 1984 s.35

² Öke, a.g.e.,s.20

³ Armaoğlu, a.g.e., s.454

⁴ Armaoğlu, a.g.e., s.406

⁵ **A Handbook of Korea**, Korean Overseas Information Service, Seoul Kore 1993, s.113, Sohn Pow-key, Him Chol-choon, Hong Yi-sup, **The History of Korea**, Korean National Commission for Unesco, Seoul, Korea, 1970, s.329

⁶ Tevfik Çavdar, **Türkiye'nin Demokrasi Tarihi 1950-1995**, Ankara 2000 s.34

⁷ İbrahim Orga, **Kore**, İstanbul, 1958 s.46

⁸ Armaoğlu, a.g.e., s.454

⁹ Orga, a.g.e., s.46

¹⁰ Hee-Chul Lee, **Türkiye-Kore İlişkileri (1950-1960)**, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1988, s.2

¹¹ Orga, a.g.e., s.46

Koreli'lerin bağımsız bir hükümet kurmak yolundaki çabalarını boşa çıkarmıştır¹². Kore toprakları 38. paralel çizgisi ile ikiye ayrılmıştır¹³. 38.paralelin kuzeyi S.S.C.B, Güneyi de ABD askeri hareket alanı olarak kabul edilmiştir¹⁴. İleride, 38.paralelin kuzey ve güney politik ideolojilerinin çatışması milli bölünmeyi şiddetlendirmiştir¹⁵.

Birleşik Devletler, Sovyetler Birliği ve İngiltere temsilcileri 15 Aralık 1945'te Moskova'da toplanmış, ve Kore'nin dört devletin (ABD, S.S.C.B. İngiltere ve Çin) vekaleti altına konulmasına karar verilmiştir¹⁶.

Savaş sonrası 20 Mart 1946'da Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Ortak Komisyonu Seul'de ilk toplantısını yapmıştır. 8 ve 21 Mayıs'ta yapılan görüşmeler sonuçsuz kaldığı için¹⁷, Kore'nin bağımsızlığı konusunda bir karara varılamamıştır¹⁸.

Kore'nin durumu, 17 Eylül 1947'de ABD'nin kararıyla, S.S.C.B.'nin tepkisine rağmen Birleşmiş Milletler'e (BM) havale edilmiştir. BM de, Kore'de "Geçici Komisyon" kurulmasını¹⁹, bu komisyon denetiminde 31 Mart 1948'de Kuzey ve Güney Kore'yi içine alan genel bir seçim yapılarak tek bir Kore devletinin kurulması ve ABD ile Sovyetler Birliği askerlerinin ülkeyi terk etmeleri kararları alınmıştır²⁰. BM Genel Kurulu, 14 Kasım 1947'de, Kore'de BM Geçici Komisyonu'nu kurmuştur. Geçici Komisyon, 12 Haziran 1948'de Seul'de toplanmıştır. Komisyon, BM Komuta Merkezi'ne, Kuzey Kore yetkilileriyle ilişkinin mümkün olmadığını rapor etmiştir²¹. Bu nedenle BM'in teklifiyle, BM Komisyonu'nun gözetimi altında Kore topraklarında genel seçim çağrı kararı alınmış, ancak Sovyetler Birliği BM kararına uymayı reddederek BM Komisyonu'nun Kuzey Kore topraklarına girmesine izin vermemiştir. BM Genel Kurulu bu durum karşısında BM Komisyonu'nun girebildiği yerlerde seçim yapılması için çağrı yapmıştır²².

¹² **A Handbook of Korea**, s.113, Sohn Pow-key, Him Chol-choon, Hong Yi-sup, a.g.e., Seoul, Korea 1970, s.329

¹³ Armaoğlu, a.g.e., s. 454

¹⁴ Lee, a.g.t., s..3

¹⁵ **A Handbook of Korea**, s.114, Sohn Pow-key, Him Chol-choon, Hong Yi-sup, a.g.e., s.329

¹⁶ Sohn Pow-key, Him Chol-choon, Hong Yi-sup, a.g.e., s.329, **A Handbook of Korea**, s.114

¹⁷ Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)** Seri no:7 Ankara 1975, s.20, Korea, Past and Present, Kwongmyong Publishing Company Seolu Korea 1972 s.79

¹⁸ **Kore Gerçeği 1995**, Facts about KOREA Çev.:Hüseyin İçen, s.33

¹⁹ Öke, a.g.e., s.24-25 Artuç, Kore konusunu ABD'nin 23 Eylül 1947'de BM'e götürüldüğünü belirtmektedir. Abraham Artuç, **Kore Savaşlarında Mehmetçik**, İstanbul 1990, s.25

²⁰ Artuç, a.g.e., s.25

²¹ **Korea, Past and Present** s.79

²² **Kore Gerçeği 1995**, s.21-22, **Kore Gerçeği 1995**, s.33, Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, a.g.e, s.22

Güney Kore’de genel seçim birçok parti ve kişinin muhalefetine rağmen 10 Mayıs 1948’de BM Geçici Kore Komisyonunun gözetimi altında yapılmış, halkın % 75’inin oy kullandığı seçimlerin sonunda 198 milletvekili seçilmiştir. 13 Mayıs 1948’de toplanan Kore Millet Meclisi, Kore Anayasasını hazırlayarak 12 Temmuz 1948’de kabul etmiştir. 17 Temmuz 1948’de Kore Cumhuriyeti ilan olunmuş ve 5 Ağustos 1948’de hükümet kurularak, Kore Cumhurbaşkanlığına Syngman Rhee seçilmiştir²³. Syngman Rhee, 6 Ağustos’ta Kore Hükümeti’nin resmen kurulduğunu BM Geçici Komisyonu’na bildirmiştir. 15 Ağustos 1948’de bağımsızlık ilan etmiştir²⁴.

Bu topraklar üzerinde ABD, 15 Ağustos 1948 de güneyde Demokratik Kore Cumhuriyeti ve S.S.C.B 12 Eylül 1948’de kuzeyde Komünist Kore Halk Cumhuriyeti²⁵ adlarını taşıyan kendilerine bağlı hükümetler kurmuşlardır. 1948 sonunda S.S.C.B ve Haziran 1949’da ABD kuvvetlerini geri çekmişler ve kurulan iki devlet arasında da 38.paralel sınır kabul edilmiştir²⁶.

Sovyetler Birliği 31 Aralık 1948’de Kuzey Kore’den kuvvetlerini çektiğini ilan etmiştir²⁷. Sovyetler, Kore’den askeri güçlerini çektikten sonra ABD’nin de kuvvetlerini Kore’den çekmesini istemiştir²⁸. ABD, 29 Haziran 1949’da Askeri Danışman Grubu’nun yalnız 500 üyesini bırakarak askeri güçlerini geri çekmiştir²⁹.

A-KORE SAVAŞI’NIN BAŞLAMASI

BM Kore Komisyonu, iki Kore arasındaki sorunları aşmak amacıyla 10 Haziran 1950’de Kuzey Kore temsilcileri ile 38.paralel üzerinde görüşme yapmışlardır. Bu görüşmelerde, Kuzey Kore barış yolu ile birleşmeden söz etmiştir. Bu görüşmelerden 15 gün sonra, barış karşıtı bir gelişme olmuştur³⁰.

Bölgedeki barış Kuzey Kore kuvvetlerinin 25 Haziran 1950 Pazar günü 38.paraleden Güney’e doğru saldırıya geçmesi ile tehlikeye

²³ Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, **a.g.e.**, s.23-24

²⁴ Kim Chum-Kon, **a.g.e.**, s.29

²⁵ Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, **a.g.e.**, s.20

²⁶ Oral Sander, **Siyasi Tarih 1918-1994**, 8.Baskı, Ankara 2000s.247, Muzaffer Esen, “Kore Nere”, **Gaziler**, Türkiye Muharip Gaziler Derneği Dergisi, Temmuz Ağustos 1990, Yıl:6 Sayı:32, s.12, Birleşik Amerika Güney Kore’de, yaptırdığı seçimler sonucunda 10 Mayıs 1948’de Syngman Rhee başkanlığında Güney Kore Cumhuriyeti’ni, Sovyetler Birliği’de Kuzey Kore toprakları üzerinde yaptırdıkları seçimler sonucunda 9 Eylül 1948’de Kore Halk Cumhuriyetini kurdurmuşlardır. Armaoğlu, **a.g.e.**, s.454

²⁷ **Korea, Past and Present** s.79

²⁸ Öke, **a.g.e.**, s.25

²⁹ **Korea, Past and Present**, s.80

³⁰ Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, **a.g.e.**,s.48

girmiştir³¹. 25 Haziran sabahı Başkan Syngman Rhee ve Dışişleri Bakanı Limb Byung-Jik de Güney Kore'ye Komünist kuvvetlerin illegal saldırısı karşısında BM Kore Komiyonu başkanından mümkün olan en erken zamanda iyi planlanmış komünist istila planına karşı BM'in ateşkes önlemleri almasını istemişlerdir. Aynı gün öğleden sonra Güney Kore'deki durum BM Genel Sekreteri Trygve Lie'ye resmen rapor edilmiştir³².

Seul'deki ABD Büyükelçisi John Muccio saldırı haberini ABD makamlarına bildirmiştir. Dışişleri Bakanlığı, yaptığı toplantı sonucunda konunun BM'e götürülmesi kararını alarak, kararı ABD Başkanına bildirmiştir. Başkan'ın oluruyla karar, BM Genel Sekreteri Trygve Lie'ye bildirilmiştir³³.

Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti, BM Genel Sekreteri Trygve Lie'ye başvurarak, BM Güvenlik Konseyi'nin düşmanca harekete müdahale etmesi ve bölgede uluslararası barışın kurulmasına destek sağlaması için derhal toplanmasını istemiştir³⁴. Güvenlik Konseyi aynı gün saat 14.35'te toplanmıştır. Toplantıya Rus delegesi gelmemiş, Hint delegesi başkanlık yapmış, Güney Kore delegesi de gözlemci olarak katılmıştır. Başkanın Kore'deki BM Komisyonu raporunu okuması sonrası³⁵, Kuzey Kore kuvvetlerinin Güney Kore'ye saldırılarının barışı bozan bir davranış olması nedeniyle saldırının kesilmesini isteme kararı alınmıştır³⁶. Yugoslavya'nın çekimser kalması nedeniyle karar 9 lehte 1 çekimser oy ile alınmıştır³⁷.

Güvenlik Konseyi, Kuzey Kore'yi saldırgan ilan ederek, saldırının hemen durdurulması ve Kuzey Kore'nin 38.paralelin kuzeyine çekilmesi kararlarını almıştır³⁸. Kore Milli Meclis Başkanı, Truman'dan ve Amerikan Kongresinden yardım istemiş, bu esnada Kuzey'lilerin tankları Seul'e yaklaşmış, Güney Kore hükümeti Seul'den Teagu'ye nakledilmiştir³⁹.

³¹ Metin Toker, **Demokrasimizin İsmet Paşa'lı Yılları 1944-1973, DP'nin Altın Yılları 1950-1954**, 2 Basım, Ankara 1991, s.50, Çavdar, **a.g.e.**, s.35

³² Kim Chum-Kon, **a.g.e.**, s.337-338

³³ Öke, **a.g.e.**, s.28

³⁴ Tahsin Yazıcı, **Kore Birinci Türk Tugayında Hatıralarım**, İstanbul 1963 s.23, Mehmet Ali Birand, Can Dündar, Bülent Çaplı, **Demirkırat, (Bir Demokrasinin Doğuşu)**, 5.Baskı İstanbul 1991, s.89, Toker **a.g.e.**, s.50, Mehmet Gönlübol, Haluk Ülman, **Olaylarla Türk Dış Politikası**, 7.Baskı, Ankara 1989 s.228, Gönlübol, Ülman- **a.g.e.**, s.228, Kim Chum-Kon, **a.g.e.**, s.340

³⁵ Yazıcı, **a.g.e.**, s.24

³⁶ Gönlübol, Ülman- **a.g.e.**, s.228

³⁷ Lee, toplantı saati olarak 14.00'ü vermektedir.Lee, **a.g.t.**, s.6, Kim Chum-Kon, Kim Chum-Kon, **a.g.e.**, s. 340, Artuç, toplantı saati olarak 14.00'ü vermekte ve oylamanın sonuncunun 9 lehte , (Milliyetçi Çin, Küba, Ekvator,, Mısır, Fransa, Hindistan, Norveç, İngiltere, ABD'ye ait olup), 1çekimser oy (Yugoslavya'ya aittir) olarak belirtmektedir. Artuç, **a.g.e.**, s.33

³⁸ Toker, **a.g.e.**, s.50, Sander, **a.g.e.**, s.249

³⁹ Yazıcı, **a.g.e.**, s.24

Amerika Başkanı Truman'ın bu saldırı karşısında ilk adımı Japonya'da bulunan General Mac Arthur'a Güney Kore'ye malzeme yardımı yapması talimatı vermesi olmuş⁴⁰ ve başkan, ABD deniz ve hava kuvvetlerinin Güney Kore'ye yardım etmeleri için harekete geçmelerini istemiştir⁴¹.

ABD, BM Güvenlik Konseyi'ne yeni bir karar taslağı götürerek silahlı saldırıya son verecek şekilde Kore Cumhuriyeti'ne yardım götürülmesi için üye devletlere tavsiyede bulunulmasını istemiştir⁴². Karar tasarısı, Yugoslavya'nın çekimsiz oyu ile Hindistan ve Mısır'ın hükümetlerinden talimat almadıklarını ileri sürerek oylamaya katılmadıkları bir durumda, yedi olumlu oy ile kabul edilmiştir⁴³. Sovyetler Birliği temsilcisi Çin'in BM'de temsil edilmemesini protesto ederek, Güvenlik Konseyi toplantılarına katılmadığından durumu veto etmesi de mümkün olmamıştır. Güvenlik Konseyi'nin 25 Haziran'da acil ateşkes için aldığı çözüm önerileri, bütün BM üyesi ülkeler ile Kuzey ve Güney Kore'ye bildirilmiştir⁴⁴.

Bu gelişmeler sürerken BM Genel Sekreteri 28 Haziran 1950'de, 27 Haziran kararlarını üye devletlere bildirerek, Güney Kore'ye ne kadar ve nasıl yardımda bulunacaklarını bildirmelerini isteyen bir çağrı yapmıştır⁴⁵. BM'in üyesi olan 56 devlete yaptığı yardım çağrısına S.S.C.B., Çekoslovakya ve Polonya dışında 53 ülke prensip olarak olumlu cevap vermişlerdir⁴⁶. BM'nin Güney Kore'ye yardım çağrısına 16 devlet asker göndermek, 5 devlet para ve sağlık yardımı yapmak⁴⁷, 40'tan fazla devlette çeşitli yardımlarda bulunmak üzere olumlu cevap vermişlerdir⁴⁸.

Başkan Truman Güvenlik Konseyi'nin kararı doğrultusunda BM sancağını kullanma yetkisiyle, Tokyo'da bulunan Uzakdoğu'daki ABD

40 Sander, a.g.e., s.248-249, Öke, a.g.e., s.30, Kim Chum-Kon, a.g.e., s.339

41 Sander, a.g.e., s.249, Orga, a.g.e., s.49, Öke, a.g.e., s.31, Kim Chum-Kon, a.g.e., s.345

42 Öke, a.g.e., s.33

43 Milliyetçi Çin, Küba, Ekvator, Fransa, Norveç, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri olumlu kullanmıştır. Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, a.g.e., s.50, Kim Chum-Kon, Birleşik Devletler'in Konseye teklif ettiği önerinin, biri yok, iki çekimsiz karşı 7 oy ile benimsendiğini belirtmektedir. a.g.e., s.343 ve s.345'de "...Önerilen Birleşik Devletler çözümü 1'i yok, üç çekimsiz oy, 7 evet oyu ile 7 Temmuz'da kabul etti." demektedir. Kim Chum-Kon, a.g.e., s.345

44 Kim Chum-Kon, a.g.e., s.341

45- Ali Fuat Başgil, 27 Mayıs İhtilali ve Sebepleri, Çev: M.Ali Sebük, İ.Hakkı Akın, İstanbul 1966 s.76-77, Birand, Çaplı, Dündar, a.g.e., s.89, Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, a.g.e., s.50

46 Artuç, a.g.e., s.41

47 Muzaffer Esen, "Kore Nere", Gaziler, Türkiye Muharip Gaziler Derneği Dergisi, Temmuz Ağustos 1990, Yıl:6 Sayı:32 s.12, Artuç, a.g.e., s.61 Bu devletler, ABD, hariç 15 ülke adı verilerek, "Avustralya, Yeni Zelanda, İngiltere, Fransa, Kanada, Güney Afrika, Türkiye, Tayland, Yunanistan, Hollanda, Etiyopya, Kolombiya, Filipinler, Belçika ve Lüksemburg. Üç İskandinav ülkesi yalnız tıbbi personel ile hastaneler gönderdi." denilmektedir. A Handbook of Korea, s.115

4840 devlet içinden 26'sı sıhhiye birlikleri, deniz ve hava araçları ile ikmal maddeleri sağlamıştır. Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, a.g.e., s.52, Kim Chum-Kon, a.g.e., s.347

kuvvetlerinin başkomutanı General Mac Arthur'u görevlendirmiş⁴⁹ Mac Arthur, 24 Temmuz 1950'de görevine başlamıştır⁵⁰.

BM Kuvvetleri'nin oluşum döneminde Kumgan Nehri savunması kararsız bir şekilde devam etmiş, Taejon savaşı kaybedilmiş, BM sahil başını koruyarak Pusan çevresini geri koparmışlardır. Naktong Nehri savaşında düşmanın ana kuvvetlerinin yok edilmesi ve Gn.Mac.Arthur'un komutası altında 15 Eylül'de BM Kuvvetleri tarafından İnchon'a hem kara hem de deniz kuvvetlerinin çıkarılmasıyla düşmanın genişlemesi durdurulmuştur⁵¹. BM kuvvetlerinin Kuzey Kore'ye karşı başlattığı hareket 38.paralele kadar devam etmiştir. 38.paralelin kuzeyine geçilip geçilmeyeceği BM Başkomutanı General Mac Arthur'a bırakılmıştır⁵². BM Kuvvetleri 38.paralelin kuzeyine çekilen düşmanı takip ederek, 9 Ekim'de Kuzey Kore'nin başkenti Pyogyang'ı ve 10 Ekim'de Sanchon bölgesine havadan taşınan birliklerle Wanson'u ele geçirmişlerdir. 26 Ekim'de Güney Kore Birlikleri Chosan'a Yalu nehrine uzanmıştır⁵³.

ABD birlikleri 7 Ekim'de 38.paraleli geçince, Yalu nehrinin karşısında Mançurya sınırındaki Çin askeri yığınağı, 180.000'den 300.000'e yükseltilmiştir. 16 Ekim 1950'de birkaç Çin "gönüllüsü" Yalu nehrini geçmiştir. Bu esnada General Mac Arthur'dan 24 Kasım'da savaşa son verecek bir saldırıya girişecekleri açıklaması gelmiştir. Bu açıklamadan iki gün sonra Çin birlikleri Yalu nehrini toplu bir biçimde geçerek, çok sayıda ABD birliğini savaş dışı bırakmıştır⁵⁴.

B-TÜRKİYE'NİN KORE SAVAŞINA KATILMASI VE SAVAŞ İÇİNDEKİ ROLÜ

Kore Savaşı patlak verdiği zaman BM Genel Sekreteri, Trygve Lie Güvenlik Konseyi'nin 25 ve 27 Haziran 1950 tarihli kararlarını Türkiye Dışişleri Bakanlığı'na telgrafla bildirmiş ve bütün üye ülkelerden olduğu gibi Türkiye'den de yardım istemiştir⁵⁵. Güvenlik Konseyinin 473 sayılı

⁴⁹ Kim Chum-Kon, a.g.e., s.346

⁵⁰ Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, a.g.e., s.52, Toker, a.g.e., s.78

⁵¹ **Korea, Past and Present**, s.80

⁵² Yazıcı, a.g.e., s.42, C.Arna, H.Asmanoğlu, Mac Arthur'un kendi vereceği kararla 38.paralel'i geçecek yetkiye sahip olmadığını, 7 Ekim günü BM toplantısında 47 kabul, 5 çekimser oyla Kuzey'e geçiş kararının tasvip edildiğini, Mac Arthur'unda Kuzey Kore topraklarına geçmek niyetini taşımadığını belirterek Komünistlere ikinci bir teslim çağrısının kesin bir şekilde reddiyle Kuzey topraklarına geçildiğini belirtmektedir. C.Arna, H. ASLANOĞLU, **Kore ve Kore Harbi**, Ankara 1951, s.52-53

⁵³ **Korea, Past and Present**, s.80

⁵⁴ Çavdar, a.g.e., s.35

⁵⁵ Toker, a.g.e., s.77

kararı 30 Haziran'da⁵⁶ hükümet tarafından Meclis'e getirilmiş ve Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü, BM Güvenlik Konseyi'nin kararlarını desteklediğimizi bildirerek Genel Sekreter Trygve Lie'ye verilen cevabı okumuştur. Demokrat Parti (DP) Meclis Grubu Başkanı Dr. Ekrem Hayri Üstündağ'ın hükümetin kararlarını tasvip önergesi oy birliği ile kabul edilmiştir⁵⁷.

Milletvekili Senihi Yürüten faaliyete geçerek Kore'ye gönüllü bir milis kuvveti göndermek için bir dernek kurmuştur. Yeni kurulan bu derneğin ilk günden üç bin başvuru yapılmıştır⁵⁸. Kore Savaşı çağrısının Meclis'te olumlu karşılandığı süreçte, savaşa katılımın nasıl ve ne şekilde olacağı konusu netleşmemiştir. CHP, Marshall yardımı kadar bizim de yardım yapmamız gerektiğini kabul ederken, CHP iktidarının son Dışişleri Bakanı Necmettin Sadak, Kore'ye asker gönderilmesini içeren bir yardımın sözü konusu olamayacağını belirterek, "...Türkiye bir tecavüze uğrarsa Kore'ye yardım etmiş diye hiç kimse bizim yardımımıza gelmez..." demiştir⁵⁹. Tartışmalara Cumhuriyet Gazetesinden Abidin Daver de katılmış, Türkiye'den yardım isteyen ABD değil, BM olduğu, müracaatın Marshall yardımı ile ilgisi olmadığı üzerinde durarak, "...Vaziyeti Türkiye cephesinden mütalaa edince yarın memleketimize karşı yapılacak bir taarruz üzerine bütün BM'nin bizim de yardımımıza koşacağına inanmak lazımdır. Bu itibarla sembolik bir yardım yapmakla iktifa etmeyi düşünmek doğru olmaz. Çünkü taarruza uğradığımız zaman bize de bilmukabele sembolik yardım yapılmasına kapı açmış oluruz." demiştir⁶⁰.

Bu sırada 18 Temmuz'da Yalova'da Cumhurbaşkanı Bayar'ın Başkanlık ettiği, Başbakan, Başbakan Yardımcısı Samet Ağaoğlu, Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü, Milli Savunma Bakanı Refik Şevket İnce ve Genel Kurmay Başkanı Nuri Yamut ile Deniz ve Hava kuvvetleri komutanlarının bulunduğu dört saat süren bir toplantı yapılmıştır⁶¹. Toplantı bittiğinde Başbakan; "Silahlı kuvvetlerimizin takviyesi ve geliştirilmesi için alınacak tedbirleri tetkik ve müzakere ettik." derken, Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü; Kore konusunda yeni bir talep olmadığı⁶² açıklamasını yapmıştır. Bu

⁵⁶ Mustafa Albayrak, "D.P Hükümetleri'nin Politikaları (1950-1960)" **Türkler**, C.16 Ankara-2002 s.864

⁵⁷ "Türkiye Cumhuriyeti'nin BM kurulunda bir üye olmak sıfatıyla deruhte etmiş bulunduğu taahhütleri antlaşma hükümleri dahilinde ve azami şamimiyetle yerine getirmeye amade olduğunu bildiririm." Toker, **a.g.e.**, s.77, Feroz Ahmad, **Demokrasi Sürecinde Türkiye (1945-1980)**, İstanbul 1996 s.390-391, "Dr. Ekrem Hayri Üstündağ ve beş arkadaşının verdiği" Öke, **a.g.e.**, s.63-64

⁵⁸ Bu derneğin adı ve çalışmaları hakkında bilgi verilmemiştir. Öke, **a.g.e.**, s.66, Toker, **a.g.e.**, s.77

⁵⁹ Toker, **a.g.e.**, s.77-78, Öke, **a.g.e.**, s.65

⁶⁰ Öke, **a.g.e.**, s.65-66

⁶¹ Ahmad, **Demokrasi Sürecinde Türkiye**, s.391, Toker, **a.g.e.**, s.79

⁶² Toker, **a.g.e.**, s.79, Öke, **a.g.e.**, s.67

toplantının ana konusunun Kore Savaşı ve Türkiye'nin durumu olduğu gözlerden kaçmamıştır.

Başkan Truman 19 Temmuz'da Amerikan Kongresinden istediği geniş yetkileri almıştır. Truman yönetimine Kore savaşı için 10 milyar dolarlık ödenek verilmiştir. Aynı gün Türkiye'de Yüksek Askeri Şura toplantısı yapılmıştır. Amerika'da ve Türkiye'de bu gelişmeler olurken, İngiltere BM Genel sekreterinin yardım çağrısına ilk cevap veren ülke olmuştur⁶³. Türkiye ise ABD'den sonra Güney Kore'ye ilk askeri kara birliği gönderme kararı alan ülke olmuştur⁶⁴.

25 Temmuz akşamı yani Kuzey Kore'nin saldırıya geçmesinden tam bir ay sonra, Bakanlar Kurulu Ankara'da Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın başkanlığında toplanmıştır. Bu Bakanlar Kurulu toplantısına, TBMM Başkanı Refik Koraltan ile Genel Kurmay Başkanı Orgeneral Nuri Yamut'ta katılmışlardır. Gündem, BM Genel Sekreteri Trygve Lie'nin Kore savaşına silahlı yardım için 15 Temmuz tarihli telgrafının görüşülmesi olmuş, konu ayrıntıları ile değerlendirilmeye çalışılmıştır⁶⁵. Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan bu kurul Kore'ye 4500 asker gönderme kararı almıştır⁶⁶.

Aynı dönemde Sovyet donanmasının yayın organı "Kızıl Yıldız" gazetesinde, Kremlin'in Boğazlar üzerinde yeni diplomatik girişim çabalarından, ayrıca Moskova'da yayımlanan "Kızıl Donanma" dergisinde 28 Eylül 1946'da Türkiye'ye verilen notadan bahsedilmesi, 1936 yılında kabul edilen Montreux anlaşmasının Karadeniz'e kıyısı olan devletlerin ihtiyaçlarına cevap vermediği üzerinde durulması ve Bulgaristan'ın da 18 Ekim 1925 yılında yaptığı göçmen anlaşmasını çiğneyerek Türk asıllı 250.000 soydaşımızı Türkiye'ye gönderme tehdidinde bulunması haklı olarak Türkiye'nin endişelerini artırmıştır⁶⁷. Türkiye, S.S.C.B.'nin Uzak Doğu'da Kore üzerinde başlattığı savaş gelişmesini, yeni yayılma stratejileri olarak değerlendirmiştir⁶⁸.

⁶³Yazıcı, a.g.e., s.25, Toker a.g.e., s.79, Artuç, a.g.e., s.41-42

⁶⁴ Sarımay, **Türkiye'nin Batı İttifakına Yönelişi ve NATO'ya Girişi (1939-1952)** Ankara 1988, s.87, Artuç, a.g.e., s.59 ve 109, Hüseyin Bağcı, **Demokrat Parti Dönemi Dış Politikası**, Ankara 1990, s.24, Menderes Hükümeti'nin Güney Kore'ye asker gönderme kararını ilk aldığı, onun arkasından İngiltere, Avustralya ve Yeni Zelanda'nın aldığı ifade ediliyor. Bağcı, a.g.e., s.27, Emin Karakuş, **40 Yıllık Bir Gazeteci Gözü ile İşte Ankara**, İstanbul 1977 s.176, Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, **Kore'de Türk Askeri, Türk Asker Büyükleri ve Zaferleri** Seri no: 17 Ankara 1989 s.1, Yazıcı, a.g.e., s.33-34, Mustafa Albayrak, a.g.m. s.864

⁶⁵ Toker, a.g.e., s.79-80, Yazıcı, a.g.e., s.33, Öke, a.g.e., s.67, Artuç, a.g.e., s.58, Mustafa Deral, **Koreye Niçin Gidiyoruz?**, İstanbul, 1950 s.16

⁶⁶-Karakuş, a.g.e., s.175, **Kudret**, 26 Temmuz 1950, Cem Eroğul, **Demokrat Parti (Tarihi ve İdeolojisi)**, Ankara 1990, s.58, Bağcı, a.g.e., s.24, Ali Gevgilili, **Yükseliş ve Düşüş**, İstanbul 1987 s.81, Sarımay, a.g.e., s.87, Celal Dora, **Kore Savaşında Türkler 1950-1951**, İstanbul-1963, s.7

⁶⁷Göksel Öktem, **Türkiye'nin NATO'ya Girişi**, DEÜ.Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2000 s.76, Yusuf Sarımay, a.g.e., s.86

⁶⁸ Sarımay, a.g.e., s.87

Türk hükümeti, Kore'ye asker gönderme kararı almasının ardından, NATO'ya girme isteği ile yoğun bir çalışma başlatmıştır. 1 Ağustos'ta Başbakan Adnan Menderes'in ABD büyükelçisi ile, Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü'nün de İngiltere ve Fransa büyükelçileriyle görüşmeler yapması bu nedenle olmuştur⁶⁹. Amerikalı senatör Cain'in birkaç günlüğüne Ankara'ya gelmesi ve üst düzeyde görüşmeler yapması, Türk Hükümeti'nin kararını önemli ölçüde etkilemiştir⁷⁰.

Demokrat Parti(DP), bir taraftan BM'in davetini olumlu karşılamış, bir taraftan ise 1 Ağustos 1950' de NATO'ya başvuru yapmıştır⁷¹. Kore Savaşı bu aşamada DP iktidarı için bulunmaz fırsat olarak değerlendirilmiş, Kore'de BM'ye verilecek desteğin, Türkiye'ye NATO'nun kapılarını açabileceği düşünülmüştür⁷². Türkiye'nin Yunanistan ile birlikte yaptığı bu başvuru 15-18 Eylül 1950'de toplanan NATO Bakanlar konseyi tarafından kabul edilmemiştir⁷³.

Bakanlar kurulu kararının alındığı sırada, Bayar ve Menderes Türkiye'nin Washington Büyükelçisi Feridun Cemal Erkin ve BM Başdelegesi Selim Sarper ile görüşme yapmışlardır. Bakanlar kurulu toplantısından sonra Washington Büyükelçisi Feridun Cemal Erkin ve BM Başdelegesi Selim Sarper ile tekrar görüşme yapılmış ve Sarper, Lake-Success'e gitmek üzere derhal hareket etmiştir⁷⁴.

Kore savaşına katılma kararı DP'nin dış politikada Cumhuriyet Halk Partisi(CHP)'nden farklı bir yol belirlediğini göstermekte, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk kez görülen bir gelişme ile kendisinden binlerce kilometre uzakta bir ülkede savaşa girme kararı almaktadır⁷⁵. Kore Savaşı'na Türkiye'nin de dahil olacağını gösteren bu gelişmenin öğrenilmesi ile zamanı ve şekli uzun sürecek tartışmalara ve çekişmelere yol açan bir süreç başlamıştır. Kore savaşına bir tugay Türk askerinin TBMM'nden karar alınmadan gönderilmesi, ülke içinde muhalefet tarafından sert şekilde eleştirilmiş, dışarıda ise özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde olumlu tepkiler yaratmıştır⁷⁶.

⁶⁹ Sarıay, a.g.e., s.88

⁷⁰ Bağcı, a.g.e., s.26

⁷¹ Öktem, a.g.t., s.81, Sarıay, a.g.e., s.89, NATO'ya ilk başvuru CHP'nin iktidar döneminde 11 Mayıs 1950'de yapılmıştır. Sarıay, a.g.e., s.85, NATO'ya 2.başvuru tarihi 11 Ağustos 1950 verilmiştir. Öke, a.g.e., s.103,

⁷² Birand, Çaplı, Dündar, a.g.e., s.90

⁷³ Öke, a.g.e.,s.103, Sarıay, a.g.e., s.89, Öktem, a.g.e., s.82

⁷⁴ Toker, a.g.e., s.80

⁷⁵ M.Serhan Yücel, "Menderes Dönemi (1950-1960)", **Türkler**, C.16 Ankara 2002, s.837, Hikmet Özdemir, "Demokrasiye Geçiş ve Menderes Dönemi" **Türkler**, C.16, Ankara-2002, s.893

⁷⁶ Semih Günver, **Fatin Rüştü Zorlu'nun Öyküsü**, Ankara 1985, s.41

Kore'ye asker gönderme kararının temelinde NATO'ya girme isteğimiz yatmaktaydı. Başbakan Menderes'in Amerika Büyükelçisi Wadsworth ile görüşmesi, aynı sırada Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü'nün de İngiliz ve Fransız Büyükelçilerini kabul etmesi, Bakanlar Kurulunun NATO'ya üyelik konusunda dört buçuk saatlik bir toplantı yapmasının ardında yatan temel neden bu idi. ABD Dışişleri Bakanlığının bir bildirisine göre Türkiye'nin NATO'ya girme isteğinin incelendiği bilgileri de Türkiye'ye ulaşıyordu⁷⁷.

NATO'ya üyelik hakkında CHP ve DP'nin bir görüş ayrılığı söz konusu olmamıştır. Kore'ye asker gönderilmesine CHP'nin karşı çıkması, esasa ait olmayıp şekli olmuş; İsmet Paşa bu kararın Meclis'ten geçirilmesi gerektiği üzerinde ısrar etmiştir⁷⁸.

Siyasilerin bu eleştirilerine karşılık karar çeşitli çevrelerde, özellikle öğrenci topluluklarında olumlu karşılanmıştır. En büyük öğrenci örgütü olan Türkiye Milli Talebe Federasyonu Başkanı Can Kıracı, bu karardan dolayı hükümete şükranlarını sunmuş ve Türk gençliğinin kendisine verilecek her türlü vazifeyi başarmaya hazır olduğunu eklemiştir⁷⁹. Diyanet İşleri Başkanı Ahmet Hamdi Akseki'de 25 Ağustos'ta basın toplantısı yaparak karar lehinde değerlendirme yapmıştır. Daha sonra Diyanet İşleri Başkanlığı, Kore hareketine katılmanın "cihad" olduğundan, bu savaşta hayatını kaybedenlerin "şehit" olacakları fetvasını vermiştir⁸⁰.

Buna karşılık, Behice Boran'ın başkanı, Adnan Cemgil'in Genel Sekreteri olduğu 12 Mayıs 1950'de kurulan "Türk Barışsever Cemiyeti" kararı şiddetle protesto ederek bir bildiri yayımlamıştır⁸¹. Bildirinin örneği basına dağıtılmadan İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne verildiği halde⁸² Hükümet bu bildiriye toplatmıştır. Bunun üzerine "Türk Barışsever Cemiyeti" kararın iptali için Meclis'e başvurmuştur⁸³. Türk Barışsever Cemiyeti üyeleri, "Milli çıkarlara zararlı ve milli direnişi sarsıcı" yayın yapmak suçuyla tutuklanmışlardır⁸⁴. Mahkeme, Türk Barışsever Cemiyeti'nin kapatılması kararını verirken, yöneticileri 15 ile 10 ay arasında değişen çeşitli cezalara çarptırılmışlardır⁸⁵.

⁷⁷ Toker, a.g.e., s.83-84

⁷⁸ Toker, a.g.e., s.85, Nihat Erim, "Hükümetin Son Kararı", *Ulus* 27 Temmuz 1950

⁷⁹ Toker a.g.e., s. 81, Öke, a.g.e., s.70

⁸⁰ Öke, a.g.e., s.71

⁸¹ Toker a.g.e., s. 81

⁸² Gevgilili, a.g.e., s.82

⁸³ Toker a.g.e., s. 80-81, Yazıcı, a.g.e., s.37-38

⁸⁴ Karakuş, a.g.e., s.181

⁸⁵ Derneğin yönetim kurulu üyeleri Nevzat Özmeriç, Reşat Sevinçsoy, Vahdettin Barut, Fuat Toprakoğlu ve Muvakkar Güran'dır. Çavdar, a.g.e., s.36, Feroz-Bedia Turgay Ahmad, a.g.e., s.78

Türk hükümeti başlangıçta bir piyade alayı ve bir topçu taburundan oluşan 4500 kişilik bir kuvvet gönderilmesine karar vermişken, sonradan Amerikalı uzmanlarında katılımıyla Genelkurmay Başkanlığı'nca tugaya benzer bir teşkilatlanma ile tugay yetkisinde bir kuvvet gönderilmesi kararlaştırılmıştır⁸⁶. Kara kuvvetleri Komutanlığı'nın 3 Ağustos 1950⁸⁷ gün ve Harekat 2. Şube 190246 sayılı emrine göre Kore Türk Tugayının teşkili sağlanmıştır⁸⁸.

Tugay'ın gönüllülük esasına göre 1929 doğumlulardan kadrolarını oluşturma kararı alınmış ise de 1928 doğumlu gönüllülerin arzu ve müracaatları sonucunda onlara da izin verilmiştir⁸⁹. Tugayın toplanma yeri olarak Ankara Sarıkışla kararlaştırılmıştır. Kore için hazırlanan 241.Piyade Alayı Ayaştan, 8 Ağustos'ta 31 subay, 9 Astsubay, 929 doğumlu 500 kadar er ile⁹⁰ Ankara'ya gelerek Sarıkışla'ya yerleştirilmiştir⁹¹. Topçu taburu olarak Etimesgut'taki 2.Zırhlı Tugay'ın motorlu topçu taburu seçilmiş⁹², topçu taburu Sarıkışla yeterli olmadığı için Etimesgut'ta kendi Garnizonunda hazırlıklarını sürdürmüştür⁹³. Topçu taburu daha sonra Etimesgut'tan Polatlı'ya topçu Eğitim Merkezi'ne gönderilmiştir⁹⁴.

Bu kuvvete "Kore Türk Silahlı Kuvvetleri"⁹⁵ ve "1.Türk Tugayı" adları verilmiş, komutanlığına Tuğgeneral Tahsin Yazıcı⁹⁶, kurmay başkanlığına Yarbay Selahattin Tokay atanmıştır⁹⁷. 241.Piyade Alayı, 17 Ağustos'ta Sarıkışla'dan Etimesgut'a nakledilmiştir. 241.Piyade Alaya komutanı Kurmay Albay Asım Eren alay komutanlığından alınarak yerine, daha sonra Albay Celal Dora atanmıştır⁹⁸.

⁸⁶ Dora, **a.g.e.**, s.7, Yılmaz, **a.g.e.**, s.55

⁸⁷ Sayfa 68'de yanlışlıkla 5 Ağustos tarihi verilmiştir. Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, **a.g.e.**, s.67, "T.C Genel Kurmay Başkanlığı'nın 3 Ağustos (1950) tarihli emri uyarınca..." Öke, **a.g.e.**, s.83, Artuç, **a.g.e.**, s.109

⁸⁸ Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, **a.g.e.**, s.68

⁸⁹ Turan ERgüngör, **Kore'de Birinci Türk Tugayı**, San Matbaası, İstanbul s.4

⁹⁰ 241.Piyade Alayı'nın Ayaştan Ankara'ya 31 subay, 10 astsubay, 494, 1929 doğumlu er ile geldikleri belirtilmektedir. Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, **a.g.e.**, s.68 , Dora, 241.Alay'ın 4 Ağustos 1950 günü Ankara'ya Sarıkışla'ya getirildiğini belirtmektedir. Dora, **a.g.e.**, s.7, Yılmaz'da, 241.Alay'ın 4 Ağustos 1950 günü Ankara'ya Sarıkışla'ya getirildiğini belirtmektedir. Yılmaz, **a.g.e.**, s.55

⁹¹ Yazıcı, **a.g.e.**, s.59-60

⁹² Artuç, **a.g.e.**, s.110

⁹³ Yazıcı, **a.g.e.**, s.60

⁹⁴ Artuç, **a.g.e.**, s.110

⁹⁵ Dora, **a.g.e.**, s.7, Yılmaz, **a.g.e.**, s.55

⁹⁶ Mustafa Albayrak, **a.g.m.**, s.864, Artuç, **a.g.e.**, s.110, Gürsel Göncü, "Kore Savaşı Unutma Beni- Bir Savaş Vardı Uzakta" **Atlas**, Aylık Coğrafya ve Keşif Dergisi, Sayı:113, Ağustos 2002, s.105

⁹⁷ Öke, **a.g.e.**, s.83

⁹⁸ Yazıcı, **a.g.e.**, s.63-64

Bundan sonra Kore'ye gidecek birliklerin ABD silahlarını tanıması amacıyla yoğun bir eğitim süreci başlatılmıştır. Çünkü birlikler Kore'ye kendi silahları ile gidecek, orada birliklere ABD silahları verilecekti. Bu eğitim değişik birliklerin durumlarına göre verilmeye çalışılıyordu. 14 Eylül'de eğitim için sınıf okullarına gönderilen birlikler Ankara Etimesgut'a dönmeye başlamışlardır. Etimesgut'ta askerinin moralini yükseltmek için, eğlenceler, konferanslar ve film gösterimleri yapılmıştır⁹⁹. 18 Eylül 1950'de Başbakan Adnan Menderes, Milli Savunma Bakan Vekili Refik Şevket İnce ve Genelkurmay Başkanı Orgeneral Nuri Yamut, Etimesgut'a giderek tugaya sağlık ve başarı temennisinde bulunmuşlardır¹⁰⁰.

19 Eylül'de birinci nakliyat birliği Etimesgut istasyonundan bindirilerek gizlilik sağlanmaya çalışılmıştır. Buna rağmen, Ankara garında asker yakınları ile halktan çok az kişinin askerleri uğurlamaya geldiği görülmüştür. Asker nakliyatının duyulması ile 20 Eylül günü ikinci nakliyat birliği Ankara garında mahşeri bir kalabalık tarafından karşılanmıştır¹⁰¹ İskenderun'a ulaşan birlikler 39.Tümen tarafından yerleştirilmişler, Ankara'dan gelen birliklerin yerleştirilmesi 24 Eylül günü tamamlanmıştır¹⁰². Ankara'dan İskenderun'a 259 subay, 395 astsubay 18 askeri memur, 4 sivil memur, 4414 er ile toplam 5090 kişilik bir askeri güç¹⁰³ nakil olunmuştur.

Tugayın Kore'ye nakli için ABD askeri deniz nakliyat servisinde 5 gemi ayrılmış, üçü bireysel eşyalar ile subay ve askerlere, ikisi yük gemisi olarak motorlül vasıta ile top ve ağırlıklara ayrılmıştır¹⁰⁴. 25 Eylül akşamı Kolbaşı gemisi olan General Mac Ree, Alay Komutan Yardımcısı Yarıbay Natık Poyrazoğlu komutasında 3.Piyade taburu, Talimgah grubu ve bağlı birkaç birliği ile, 26 Eylül akşamı ikinci gemi General Haan, Tugay, alay karargahlarıyla 1. ve 2. Taburları ve birkaç bağlı birliği ile, 29 Eylül akşamı Private Johnson gemisi Topçu Tabur Komutanı Yarıbay Tahsin Kurtay topçu taburu ve uçaksavar bataryasından oluşan üçüncü grup ile denize

⁹⁹ Öke, **a.g.e.**, s.84-85, Artuç, **a.g.e.**, s.112

¹⁰⁰ Dora, **a.g.e.**, s.21, Artuç, **a.g.e.**, s.112-113

¹⁰¹ Yazıcı, **a.g.e.**, s.76-77

¹⁰² Yazıcı, **a.g.e.**, s.80

¹⁰³ Dora, **a.g.e.**, s.7, Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, **a.g.e.**, s.72, Yılmaz, **a.g.e.**, s.55, Öke, **a.g.e.**, s.86, Mustafa Albayrak, **a.g.m.**, s.864, Yazıcı, Tugay mevcudu için 267 subay ve askeri memur, 4810 astsubay ve erine ilaveten Amerikan topçu albayı Gumby, piyade yarıbayı Weaver, istihkam binbaşı Munson, muhabere yüzbaşı Lorenzo, ordudonatım yüzbaşı Robenson dan ibaret irtibat heyeti ile toplam insan mevcudunu 5082 olarak vermektedir. Yazıcı, **a.g.e.**, s.80, Atlas Dergisi'nde 1.Türk Tugayında 5742 asker bulunduğu ve 19 Ekim 1950 de Kore'ye ulaştıkları belirtilmiştir. Göncü, **a.g.y.**, s.105

¹⁰⁴ Yazıcı, **a.g.e.**, s.82, Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, **a.g.e.**, s.73

açılmıştır¹⁰⁵. 1.,2. ve 3. Kafilede yer alan subay, astsubay ve erlerimiz Tablo 1’de gösterilmiştir¹⁰⁶.

TABLO 1 Kafilede yer Alan Subay, Astsubay ve Erlerimiz

KAFİLE	Subay	Astsubay ve Er	Toplam
1.Kafile Mc Ree Gemisi	93	1789	1882
2.Kafile Haan Gemisi	129	2332	2461
3.Kafile Private Johnson Gemisi	50	690	740
	272	4811	5083

Nakil gemileri, Süveyş Kanalı-Kızıldeniz-Mendep Boğazı-Seylan adasının merkezi, Colombo-Singapur, Filipinler ve Formosa adası deniz yolunu izlemişlerdir¹⁰⁷. Birinci nakliyat grubunu götüren General Mac Ree gemisi 17 Ekim’de, Pusan limanına girerek Türk askerinin Kore’ye ayak basmasını sağlamıştır¹⁰⁸. İkinci nakliyat grubunu taşıyan Haan gemisi 17 Ekim akşamı liman ağzına gelmiş ise de açığa demirleyerek iki gün sonra 19 Ekim’de, Üçüncü nakliyat grubunu taşıyan Private Johnson gemisi ise 20 Ekim günü birlikleri boşaltmaya başlamıştır¹⁰⁹.

Güney Kore Ordusu 1 Ekim’de 38.Paralelin kuzeyine geçmiş, 9 Ekimde de 8.Amerikan Ordusu Güney Kore Ordusuna katılmak üzere harekete geçmiştir. Komünist Çin Orduları da “gönüllü” birlikler adı altında Kore Savaşı’na katılmışlardır¹¹⁰.

Rihtıma indirilen birlikler kamyonlarla istasyona nakledilmişler, buradan trenlerle Taegu’ya sevk edilerek 20 Ekim-10 Kasım 1950 arası eğitim kampına alınmışlar, burada birliklerimize bölgedeki komünist çetelerin temizlenmesi görevi verilmiştir¹¹¹.

Merkez iç bölgede gerilla aktivitesinin artmasıyla Birleşik Devletler 8.Ordusu, bu bölgede yoğun bir temizleme hareketini yönetmek için Güney Kore 17.Alayı ile Türk Tugayı’nın bağlı olduğu Birleşik Devletler 25

¹⁰⁵ Yazıcı, **a.g.e.**, s.85, Private Johnson gemisi geciktiği için 3.Kafile üç gün sonar 29 Eylül’de hareket etmiştir. Ayrıca, 1.Kafileye, Türk muhribi Gemlik, 2.Kafileye Gaziantep muhribi, 3.Kafileye Gelibolu muhribi eşlik etmiştir. Artuç, **a.g.e.**, s.113

¹⁰⁶ Kore’ye gönderilen asker sayısı ile ilgili rakamlarda farklılıklar bulunmaktadır. Aynı eserin 72. sayfasında toplam 5090 olarak verilmiştir. Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, **a.g.e.**, s.74

¹⁰⁷ Öke, **a.g.e.**, s.87, Yılmaz, **a.g.e.**, s.56

¹⁰⁸ Yazıcı, **a.g.e.**, s.100, Toker, **a.g.e.**, s.92-93, İlk birliklerin Pusan Limanına 18 Ekim 1950’de çıktıklarını belirtmektedir. Gönübol-Ülman, **a.g.e.**, s.228, “...5000 kişilik takviyeli bir tugayı Kore’ye gönderme kararı verdi. Tuğgeneral Tahsin Yazıcı komutasındaki bu birlik, İskenderun’dan bir Amerikan nakliye gemisiyle Kore’ye hareket etti. Tarihler 18 Ekim 1950’yi gösterirken Türk askeri Kore’ye ayak basıyor...” **Gaziler**, Türkiye Muharip Gaziler Derneği Dergisi, Ekim-Kasım-Aralık Yıl:9, Sayı 60, 1995 s.10, “...Tugayımız 18-20 Ekim 1950 günlerinde Pusan limanına çıkmış...”Orga, **a.g.e.**, s.54

¹⁰⁹ Yazıcı, **a.g.e.**, s.100, Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, **a.g.e.**, s.76-77

¹¹⁰ Öke, **a.g.e.**, s.81

¹¹¹ Orga, **a.g.e.**, s.54, Yılmaz, **a.g.e.**, s.56, C.Arna, H.Asmanoğlu’nun, “...Kasım ayının ilk haftasından sonra da Pyongyang güneyine gönderilerek buradaki çetecilerle mücadele’ye girişti.” ifadesinde yanlışlık olmalıdır. **a.g.e.**, s.54

Tümenine emir vermiştir. Bu nedenle 25.Tümenin 27.Alayı Sibyon-ri bölgesi ve İç'on'da, Birleşik Devletler 24. ve Güney Kore 17. Alayı Iron Triangle'de (Demir Üçgen) ve Türk Tugayı da Kumch'on'un güney bölgesinde operasyonlarını geliştirmişlerdir¹¹².

Kore'ye birliğimizin hareket ettiği günlerde Kore'de askeri bakımdan savaşın fiilen bittiği, BM Kuvvetleri'nin 38.paralele ulaştıkları şeklinde haberler çıkmıştır¹¹³. Ekim başında Amerikalılar 38.paraleli geçerek Kuzey Kore'ye girmişler ve bir süre sonra Kuzey Kore'nin başkenti Pyongyang'ı ele geçirmişlerdir. BM kuvvetleri Ekim sonunda da bütün Kuzey Kore'yi işgal altına alarak Çin sınırına yaklaşmıştır¹¹⁴.

1.Kore Tugayı, 20 gün Taegu'da kaldıktan sonra 7 Kasım 1950'de Mac Arthur'un emriyle 8.Amerikan Ordusu Komutanlığı'na bağlanarak¹¹⁵, 10 Kasım günü Seul'ün kuzeyinden geçen İmjın nehri kenarındaki Munsan bölgesine gitmeleri ve 25. Amerikan Tümeni emrine girmeleri bildirilmiştir¹¹⁶. Tongjon bölgesinde toplanan Tugay, 8.Ordu içerisine alınmış ve 17 Kasım'a kadar 25.Tümen emrine verilmiştir. 9. Kolordu ihtiyatını oluşturmak üzere 17 Kasım 1950 de Kunuri Bölgesine intikal emri almış ve 26 Kasım'da Choton, Kumchon bölgesinde toplanmıştır¹¹⁷.

Mac Arthur, 27 Eylül'de Kuzey Kore ordusunu imha etme emri almış, kendisine 38. paraleli de "dikkatle" geçebileceği bildirilmişti¹¹⁸. Mac Arthur'un emri uygulamasıyla, Kuzey Kore ordusunun 38. Paralelin kuzeyine doğru hızla geri çekilmeye başlaması, Çin sınırı ile BM ordusu arasında boşluğu giderek daraltmaya başlamıştır. Çinliler, BM kuvvetlerinin kendileri için tehlike oluşturacağını düşünmeye başlamışlar, Başkomutan Mac Arthur'un Yalu nehrine doğru kuvvetlere hareket emri vermesi cephede yeni bir hareketlenmeye yol açmıştır. Çin kuvvetlerinin Yalu nehrini geçerek Kuzey Kore'ye girmeleri BM kuvvetlerinin güç duruma düşmesine neden olmuştur. Genel olarak gündüz gizlenen, gece vuruşan Çinliler, 24 Kasım 1950 taarruzları ile 8.Ordu'yu 38. paralele çekilmek zorunda bırakmışlar, BM kuvvetlerini kuşatmaya yönelik etkin taktikler uygulamışlardır¹¹⁹.

Birleşik Devletler 9.Kolordu komutanı, 2.Tümen Kujang-dong bölgesi etrafında zorlu bir mücadele verirken Güney Kore Kuvvetleri 2.Kolordusu'nun sağına Çinliler'in sızmakta olduğu haberini almıştır.

¹¹² **The Korean War**, Volume II, Korea Institute of Military History, Republic of Korea 1998, s.168

¹¹³ Çavdar, **a.g.e.**, s.36

¹¹⁴ Toker, **a.g.e.**, s.98

¹¹⁵ Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, **a.g.e.**, s.80

¹¹⁶ Yazıcı, **a.g.e.**, s.126, Yılmaz, Chongdan' bölgesine hareket edildiğini belirtmiştir. Yılmaz, **a.g.e.**, s.56

¹¹⁷ Orga, **a.g.e.**, s.54

¹¹⁸ Öke, **a.g.e.**, s.80

¹¹⁹ Orga, **a.g.e.**, s.53

9.Kolordu komutanı, kolordunun sağ tarafını korumak için Türk tugayına Tokchan'a hareket etmek üzere Kunuri'de toplanma emri vermiştir¹²⁰.

9.Amerikan Kolordusu, 8.Ordunun yapacağı genel taarruza katılmak üzere hazırlıklarını sürdürmeye devam etmiş ve 25.Amerikan Tümeni Pyongyang'ın 48 km kuzeyinde Sunchon bölgesinde toplanmasını sürdürmüştür. Türk tugayı, 25.Amerikan tümeninin 17 ve 18 Kasım tarihli emri gereğince, 9.Kolordu'nun ihtiyatını teşkil etmek üzere Kunuri'ye hareket etmek için hazırlıklarına başlamıştır. Tugay, 20 Kasım sabahı Chongdan'dan Pyongyang'ın 75 kilometre kuzeyindeki Kunuri bölgesine gitmek için yola çıkmıştır. 23 Kasım 1950'de motorlu birlikler, 24-25-26 Kasım'da yaya birlikler Kunuri'ye ulaşmışlardır¹²¹.

25-26 Kasım 1950 gecesi Çin ordularının sınırı geçerek başlattıkları hareket BM kuvvetlerini güç duruma düşürmüştü¹²², General Walker, yedekleri cepheye göndermeye karar vermiştir. 9. Kolordu komutanı Tümgeneral John Coulter tarafından verilen emir ile Türk Tugayı, cepheye ilk gidecek yedek kuvvet olmuştur¹²³.

9.Kolordu Komutanlığı, imha edilen İkinci Güney Kore Kolordusu'nun boşalan yerini almak¹²⁴, tehlikeye düşen 9.Amerikan Kolordusu'nun sağ yanındaki bölgeyi savunmak¹²⁵, Kaechon-Sinnimni-Wawon yoluyla Tokchon'u kurtarmak üzere emir vermiştir¹²⁶.

Kore Türk Silahlı kuvvetleri 27 Kasım 1950'de görev alanına hareket etmiştir¹²⁷. 27 Kasım saat 14.30'da Türk Tugayı'nın ileri yürüyüşüne 9.Kolordudan gelen telsiz emri ile son verilmiştir¹²⁸. Tugay'ın üzerinde bulunduğu yolun kuzey batısına düşen Çonksakni bölgesinde bir alay kadar düşman görüldüğü için, daha ileri gitmeyerek Wovan'ın 7 kilometre doğusundaki bir hatta kuvvetlerin çekilmesi istenmiştir¹²⁹. Ayrıca Tugay'a, Çin Orduları karşısında Yungdong-ni bölgesinde bulunan yolun kapatılması emredilmiştir¹³⁰. Düşman bulunduğu bildirilen Çonksakni bölgesi Tugay'ın sol gerisine düştüğünden, kolordunun emrettiği hat

¹²⁰ **The Korean War**, Volume II, s.228

¹²¹ Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, **a.g.e.**, s.84-85

¹²² Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, **Kore'de Türk Askeri**, s.16

¹²³ Robert Leckie, *The Korean War*, Barrie and Rockliff with Pall Mall Press, London 1962, s.202

¹²⁴ Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, **Kore'de Türk Askeri**, s.8

¹²⁵ Ergünger, **a.g.e.**, s.50-51, Göncü, **a.g.y.**, s.107

¹²⁶ Nazmi Özoğul, **Kore'de Niçin Savaşım? Komünizm Mezalimi Korunma Çareleri**, Ankara 1954, s.9, (Kunuri-Vovon-Tokcon yolu) Ergünger, **a.g.e.**, s.51. Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, **Kore'de Türk Askeri**, s.8

¹²⁷ Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, **Kore'de Türk Askeri**, s.8

¹²⁸ Öke, **a.g.e.**, s.90

¹²⁹ Ergünger, **a.g.e.**, s.56

¹³⁰ Öke, **a.g.e.**, s.90

tutulduğu takdirde tam durumu bilinmeyen düşmanın Tugay gerisine kayması ihtimali görülmüştür¹³¹. Bu olumsuzluklara, tertibat alınması istenen bölgenin, kuvvetlerin bulunduğu bölgeden uzak olması ve hava kararmadan gerekli savunma tedbirlerinin alınamayacağı da eklenince, Tugay Komutanı Tahsin Yazıcı inisiyatif kullanmak durumunda kalmıştır¹³². Tugay Komutanı, Kolordudan gelen emrin 15 dakika sonrası yürüyüşü durdurmuş¹³³ ve yürüyüş yolundaki yerlerin bozulmadan geriye dönülmesi emrini vermiştir. Yolun bozuk, virajlı ve çok dar olması yayalar için olmasa da araçlar için geri dönüşü zorlaştırmış, yolun sürekli açık tutulması imkanı sağlanamamıştır. Türk kuvvetleri bölgede düşman kuvvetinin ne kadar olduğu, BM kuvvetlerinin ne şekilde hareket ettikleri bilgisinden yoksun bırakılmışlardır¹³⁴. Tuğgeneral Tahsin Yazıcı, savunma hattını Amerikalıların planladığı yerde değil, Choyang-myon kesimine geri dönerek, Kunuri-Tokckon yolunu kapatma düşüncesiyle¹³⁵ Wavon'da kurdurmuştur. Bu karar, muhtemelen, Türk birliklerini dar geçitlerde kuşatılarak imha olmaktan kurtarmıştır¹³⁶.

27 Kasım gece yarısı artçı durumdaki keşif müfrezesi ve istihkam birliği Karillyong denilen noktada, Wavon'a 8 kilometre uzakta, ilk kez baskına uğramıştır¹³⁷. Tugayın keşif kolunun direnişi kırılmış, Tugayın Amerikalı muhabere subayı da esir düşmüştür. Bu gelişmeleri duyan Tuğgeneral Tahsin Yazıcı en yakın birlik olan 2.Bölüğe derhal hareket emri vermiş ise de düşman taarruzu bu bölgeyi aşarak 10. bölüğün bulunduğu bölgeye ulaşmıştır¹³⁸.

Çin kuvvetleri 28 Kasım sabahı Wavon üzerine taarruza geçmişler, Türk Tugayı birçok olumsuzluğa rağmen insanüstü savunması ile Çinliler'e karşı direnmiştir. Türkler'in Çinliler karşısında gösterdiği başarılı savunmalar, Çin ordusunu tamamen dağıtmak için yeterli olmamıştır. Bu nedenle akşam olmadan geri çekilmek ve yeni savunma hattı oluşturma zorunluluğu doğmuş, Tugay birliklerinin, 6 km geride bulunan Sinnimni köyüne, karargahın da 9 kilometre gerideki Kaechon'a yerleşmesi için çekilme kararı verilmiştir. Çin kuvvetleri 29 Kasım gece yarısı Sinnimni

¹³¹ Ergüngör, a.g.e., s.56

¹³² Öke, a.g.e., s.90

¹³³ Artuç, a.g.e., s.178

¹³⁴ Göncü, a.g.y., s.108, Artuç, a.g.e., s.178, Özoğul, a.g.e., s.12

¹³⁵ Öke, a.g.e., s.91, Ergüngör, a.g.e., s.52

¹³⁶ Göncü, a.g.e., s.108

¹³⁷ Göncü, a.g.y., s.112

¹³⁸ Öke, a.g.e., s.91

köyüne saldırmıştır¹³⁹. 2. Piyade Taburu ile 1.Piyade Taburu'nun 2.Bölüğü 29 Kasım öğlene kadar mevzilerini başarı ile savunmuşlar, ihtiyatta olan 3.Piyade Tabur'u düşmanın baskın şeklindeki taarruzuna maruz kalınca Topçu Taburu çekilmek zorunda kalmıştır. Özellikle 2.Piyade bölüğü yan ve gerileri sarmak isteyen düşmanı süngü hücumuyla püskürtmüş, cephanesi tükendiği halde düşmandan ele geçirdiği silah ve cephaneyi kullanarak mevzilerini terk etmemiştir¹⁴⁰.

Kuzey Kore birliklerinin köye girmesiyle, Tugay birlikleri Kaechon yönünde hızla çekilmeye başlamıştır. İnsan ve malzeme kaybı önemli miktara yükselirken Amerikan 8.Ordusunun da hızla geri çekildiği haberinin alınması moralleri daha fazla bozmuştur¹⁴¹.

Tahsin Yazıcı direnme ve savunma kararı alarak, geri çekilen kuvvetleri Kaechon'da kısmen durdurmuştur. Bozulan birlikleri mümkün olduğu kadar düzene sokarak yeni bir direnme hattı oluşturmaya çalışmış ve bu kuvvetlerimiz yeniden savunmaya geçmişlerdir¹⁴². Bu olaylar yaşanırken Amerikan Tank takımından ve 38. Amerikan alayından destek sağlanamamış, 38.Alay tugaya haber vermeksizin çekilmeye başlamıştır¹⁴³. Bu kuvvetler Çinliler'in Kaechon kasabasını kuşattığı görülünce Kunuri'ye çekilmeye başlamışlardır. Çinlilerin Kaechon-Kunuri yolunu kesmesiyle geri çekilenlerin bir kısmı Yongbogni'de kuşatılmışlar ve gece yarısı Amerikan tank ve uçaklarının desteği ile kurtulmuşlardır¹⁴⁴. 28-29 Kasım 1950'de Wavon, Sinnimni ve Kaechon muharebeleriyle düşmanı iki gün zorlamışlar ve Amerikan 9. ve 8. Ordularının çekilmeleri için üç günlük değerli bir zaman kazandırarak Tugay üzerine aldığı görevi yerine getirmiştir¹⁴⁵. Tugay, Amerikan uçakları ve tümen tanklarının boğazı zorlamaları ile, 29-30 Kasım gecesi Amerikan Piyade Taburu ve tankları ile birlikte Kunuri Boğazını geçerek çekilmiştir¹⁴⁶. Sukçon kasabasında bulunan 9. Amerikan Kolordusu Komutanı Tümgeneral Coulter, 30 Kasım 1950'de Türk tugayının savunmasıyla üç tümenin kurtulmasını sağladığını belirtmiştir¹⁴⁷.

Savaşta kuvvetler dengesinin bozulmasıyla savaşa katılan Tugay, BM ordusunun tutunmaya çalıştığı savaş alanından 60 kilometre ileride

¹³⁹ Göncü, a.g.y., s. 116-117, Dora, "...tümenin emrine uyularak sekiz kilometre gerideki Sinnimni bölgesine çekilip burada savunmaya karar verilmişti. " Dora, a.g.e., s.124, Yılmaz, "...7 km batıdaki Sinnimni bölgesine çekilme kararı verdi." Yılmaz, a.g.e., s.57

¹⁴⁰ Yılmaz, a.g.e., s.57

¹⁴¹ Göncü, a.g.y., s.120-122

¹⁴² Öke, a.g.e., s.95

¹⁴³ Öke, a.g.e., s.97-98

¹⁴⁴ Göncü, a.g.y., s.124-125

¹⁴⁵ Öke, a.g.e., s.99, Yılmaz, a.g.e., s.s.58

¹⁴⁶ Yılmaz, a.g.e., s.58

¹⁴⁷ Özoğul, a.g.e., s.38

yalnız başlarına uçaklar hariç hiçbir destek görmeksizin¹⁴⁸ on misli düşmanla kuşatılmıştır. Kunuri Geçidi'nde ve Sunchon Boğazı'nda kısıtılan Tugay her türlü zorluğa rağmen kuşatmayı yarmış ve savaşın sonucunu değiştirmiştir.¹⁴⁹ Kunuri muharebelerinde kayıplarımız aşağıda Tablo 2'de gösterilmiştir¹⁵⁰.

TABLO 2 Kunuri Muharebelerinde Kayıplarımız.

	Subay	Astsubay	Er	Toplam
Şehit	12	7	218	237
Yaralı	15	10	362	387
Kayıp	7	2	192	201
TOPLAM	34	19	772	825

Türk Tugayı'nın bu mücadeleleri esnasında kazandırdığı zaman sayesinde kuşatılmaktan kurtularak geri çekilmesini düzenli bir şekilde gerçekleştirmiş olan 8.Ordu'ya daha sonra katılmıştır. Türk Tugayı'nın Çin kuvvetleri karşısında gösterdiği büyük direniş, Aralık başından itibaren tüm dünyada büyük yankı yapmıştır. Savaş tarihe "Kunuri Savaşı" ve tugayın muharebelerde gösterdiği başarı "Kunuri Zaferi" diye geçmiştir¹⁵¹. Tugay, 1 Aralık 1950'den itibaren Pyongyang'da toplanmaya başlamış; buradan tren ve araçlarla önce Kaeson'a,¹⁵² ardından 15 Aralık'ta kuvvetlerimiz ikmal yapmak üzere Sasori'ye hareket etmiştir¹⁵³.

BM Kuvvetleri'nin yenilgi ile geri çekildikleri bir süreçte 1.Türk Tugayı'nın Kunuri'de kazandığı zafer, iç siyaset üzerinde de olumlu etki yapmış; muhalefetin iktidara yönelik çıkışlarında yumuşama olmuştur. İsmet İnönü ve Osman Bölükbaşı, Türk askerinin Kore'ye yollanması kararı ile ilgili olarak vermeyi düşündükleri önergeden vazgeçmişlerdir¹⁵⁴. Konya DP milletvekili Saffet Gürel ve arkadaşlarının 27 Kasım 1950'de Kore'de savaşan subay ve erlerimize TBMM'nin selam ve sevgilerinin iletilmesine dair önergesi okunmuş ve oybirliği ile kabul edilmiştir¹⁵⁵.

¹⁴⁸ **Gaziler**, Türkiye Muharip Gaziler Derneği Dergisi, Yıl:4 Sayı:17 Ocak-Şubat 1988 s.2

¹⁴⁹ Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, **Kore'de Türk Askeri**, s.16-17

¹⁵⁰ Yazıcı, **a.g.e.**, s.199, Genel Kurmay Başkanlığı şehitleri 218 (10'u subay, 7'si astsubay 1'i askeri memur, 1'i sivil memur), yaralıları 455, (15'i subay, 10'u astsubay), kayıpları 94,(7'si subay, 2'si astsubay) olarak veriyor. Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri s.138

¹⁵¹Toker, **a.g.e.**, s.100

¹⁵² Orga, **a.g.e.**, s.59

¹⁵³ Öke, **a.g.e.**, s.100, Özoğul, **a.g.e.**, s.38

¹⁵⁴ Feroz-Bedia Turgay Ahmad, **a.g.e.**, s.77, Öke, **a.g.e.**, s.106

¹⁵⁵ Öke, **a.g.e.**, s.106

Başbakan Adnan Menderes kazanılan zaferden dolayı Kore'deki Türk Silahlı Kuvvetleri Komutanlığını tebrik etmiştir¹⁵⁶. Genel Kurmay Başkanı ve diğer mülki ve siyasi erkan da Tugayımızı başarısından dolayı kutlamıştır¹⁵⁷. Başkomutan General Mac Arthur kuvvetlerimizi tebrik etmiş ve “Türklerin kahramanca çarpışmaları BM kuvvetlerinin salimen yeni bir savunma hattına çekilmelerini mümkün kılmıştır.” diyerek hareket açısından Türklerin başarısını teslim etmiştir¹⁵⁸.

Muhalefet Kore'ye asker gönderilmesi konusunda Meclis'in görüşüne başvurulmamasından dolayı konuyu Meclis'e getirmek için kararlı davranmış, CHP Genel Başkanı İsmet İnönü ve Millet Partisi Kırşehir milletvekili Osman Bölükbaşı iki gensoru önergesi vermişlerdir. İnönü'nün gensoru önergesi “şekil eksikliği” nedeniyle gündeme alınmamıştır¹⁵⁹.

11 Aralık 1950'de Osman Bölükbaşı ve Kemal Türkoğlu'nun Kore'ye gönderilen Savaş Birliği hakkında Hükümete gensoru açılması önergeleri Meclis gündemine alınmıştır¹⁶⁰. Hükümet ve muhalefet milletvekillerinin konuşmalarından sonra¹⁶¹ gece yarısı İstanbul milletvekili Dr.Mükerrem Sarol'un yeterli önergesi vermesiyle oylamaya geçilmiştir¹⁶². Ortaklaşa verilen önerge, 39 "Evet", 1 "çekimser" oya karşılık, 311 "red" oyu ile reddedilmiştir¹⁶³. Gensorunun gündeme geldiği dönemde Kunuri savaşı” yaşanmış, ve Kunuri'de kazanılan zafer ile iktidar olumlu bir hava yakalamıştır. Bir gün önce Ankara'da gençliğin düzenlemiş olduğu “Büyük Kore Mitingi”ndeki heyecanlı konuşmalar iktidarın tutumunu desteklemiştir¹⁶⁴.

Kore savaşı konusunda Türkiye'de tartışmalar basında yer almaya devam ederken, Kore'de düşman düzenli bir şekilde BM kuvvetleri üzerine taarruza geçmiş ve BM Ordusu İmjin nehri ve doğusuna çekilmek durumunda kalmıştır. Türk Tugayı'na ikmal teşkilatlanmasını tamamlamadan 10 Aralık 1950'de yarımada'nın savunma görevi verilmiştir¹⁶⁵.

¹⁵⁶Yazıcı, a.g.e., s.216, Halit Tanyeli-Adnan Topsakaloğlu, **İzahlı Demokrat Parti Kronolojisi (1950-1958)**, İstanbul 1959 s.30

¹⁵⁷ Öke, a.g.e., s.101

¹⁵⁸ Toker, a.g.e., s.101

¹⁵⁹ Öke, a.g.e., s.107, Toker, a.g.e., s.103

¹⁶⁰ **T.B.M.M. Tutanak Dergisi**, Dönem 9, Toplantı 1, C.3, 17.Birleşim, 11.12.1950, 1.Oturum, Ankara 1951, s.136-137, Bağcı, a.g.e., s.28

¹⁶¹ Bağcı, a.g.e., s.28-29, D.P. Neşriyatından, **Düşmanı Kore'de Karşılдық, (Kore'ye Niçin Asker Gönderdik)** Ankara, 1954, s.6-7

¹⁶² Toker, a.g.e., s.104

¹⁶³-Bağcı, a.g.e., s.28-29, D.P. Neşriyatından, a.g.e., s.6-7, Gevgilili, a.g.e., s.83, Öke, a.g.e., s.114

¹⁶⁴ Toker, a.g.e., s.103

¹⁶⁵ Öke, a.g.e., s.117

Çinliler'in ve Kuzey Kore kuvvetlerinin genel taarruzunun 1 Ocak 1951'de başlaması ve 4 Ocak'ta Seul'ü yeniden ele geçirmeleri, BM kuvvetlerinin Han nehrinin güneyine geçmek zorunda kalmasına yol açmıştır. Ocak ortalarında taarruzun durması ile BM kuvvetleri keşif faaliyetlerine yoğunluk kazandırarak Ocak ayı sonunda karşı taarruza geçmişlerdir. Bu taarruz ile Han nehrinin güneyi ve Seul'ün batı kısmı kontrol altına alınmıştır¹⁶⁶. 8.Ordu, bu savaşın arkasından 450 kilometre güneye Samchok-Wonju-Pyongtaek hattına kadar çekilmiş, birliklerin yeniden düzenlemesine çalışılarak olası saldırılara karşı keşifler yaptırılmaya başlanmıştır¹⁶⁷.

ABD ve İngiltere, iki taraf arasında ateşkes zamanının geldiği düşüncesiyle BM aracılığı ile tekliflerini karşı tarafa iletmışler, iki tarafın kendi şartlarındaki ısrarı sonucunda savaşa devam edilmesi kaçınılmaz bir durum olmuştur¹⁶⁸. Orgeneral Ridgway, komutayı üzerine aldıktan sonra savunma durumunda kalmakla inisiyatifi düşmana bırakmış olan 8.Ordu'nun durumu değişmiştir¹⁶⁹. BM ordusu, Çin'in mütarekeye karşı tutumunu kırmak için 22 Ocak 1951'de düşmanın ileri karakolları arkasındaki asıl savunma mevzilerinin vurulması planlandığından keşif hareketlerine girişilmiştir¹⁷⁰.

24 Ocak gecesi taarruz mevzisine giren kuvvetlerden 2.Tabura, Kumyangjang-ni kasabasını aşması emri verilmiştir. Türk tugayının taarruz grupları 25 Ocak sabahı saat 06.00'da keşif kolları korumasında kuzeye doğru ileri harekate geçmiş¹⁷¹; 2.Tabur içeriye 8 km ilerlemiştir. Amerikan Taburu kasabayı işgal edeceğinden, 2.Taburun hareketini tamamladıktan sonra kasabayı geçmesi planlanmıştır. Ancak Amerikan Taburu'nun güçlü bir direnişle karşılaşması,¹⁷² Türk kuvvetlerinin sokak barikatlarını aşarak, süngü muharebeleri ile kasabaya ulaşmasını ve ilgili bölgeyi ele geçirmesini zorunlu kılmıştır. Kasaba zapt edilmesine rağmen düşmanın pes etmeksizin ateşi devam etmiş ve düşman ateşi 2.Taburun ağır ateşi altına alınarak tesirsiz kılınmak istenmiştir¹⁷³. 185 rakımlı tepe de ancak gün batarken 3.Tabur bölüklerinin süngü hücumlarıyla, düşmanı püskürtmesi sonucunda alınmıştır¹⁷⁴. 26 Ocak sabahı, 156 rakımlı tepe için hareket edilmiş, çok iyi

¹⁶⁶ Orga, a.g.e., s.60

¹⁶⁷ **Gaziler**, Türkiye Muharip Gaziler Derneği Dergisi, Yıl:4 Sayı:17 Ocak-Şubat 1988, s.2

¹⁶⁸ Öke, a.g.e., s.118

¹⁶⁹ Dora, a.g.e., s.189, Ergüngör, a.g.e., s.111

¹⁷⁰ Öke, a.g.e., s.118

¹⁷¹ Dora, a.g.e., s.192

¹⁷² Öke, a.g.e., s.119-120

¹⁷³ Öke, a.g.e., s.121, Dora, a.g.e., 193, Dora, a.g.e., s.96

¹⁷⁴ Dora, a.g.e., s.193-194

tahkim edilmiş, tepenin alınması için büyük mücadeleler yapılmış¹⁷⁵, 17.30'da tepe tamamen zapt edilmiştir¹⁷⁶.

25-27 Ocak 1951 tarihinde Kumyangjang-ni batısında 7 millik bir cephe üzerinde¹⁷⁷ üç topçu ve iki tank takımı ile takviye edilen kuvvetlerimiz¹⁷⁸, 38.Çin Ordusuna bağlı 150. Komünist Çin Tümeni'nin 447 ve 448. Alaylarını süngü muharebeleri ile bozguna uğratmış¹⁷⁹ ve planlanan hedefleri ele geçirerek Kunuri savaşı ardından önemli bir zafer kazanmışlardır¹⁸⁰. Kumyangjang-ni ve 156 rakımlı tepe muharebesiyle 9. ve 1. Amerikan kolordularının iç kanatları bölgesi karşısında düşmanın güçlü mevzilerindeki direnişi kırılmıştır. Mevzileri ele geçirilerek diğer mevzilerinin durumu zayıflatılmış ve geniş bir cephede geri çekilmek durumunda bırakılmışlardır. Çinliler büyük bir saldırıdan sonra ilk kez yenilgiye uğratılmışlardır. 27 Ocak'ta 1. Kolordu'nun bütün cephesi 9. Kolordunun sol kanadının harekete geçmesi ile BM ordularının Kore'yi tahliye hazırlık planı dosyasına kaldırılmıştır¹⁸¹.

Türk tugayı bu savaşta 1 astsubay, 11 er şehit vermiş, 31 yaralı olduğu görülmüştür¹⁸². Türk Tugayı'nın 25-27 Ocak 1951'de yapılan muharebelerde gösterdiği büyük başarılar nedeniyle, Amerikan Kongresince¹⁸³ ABD tarihinde ilk olarak tugay düzeyinde Türk Birliğine Mümtaz Birlik Nişanı verilmiştir¹⁸⁴. Muharebede üstün hizmeti görülenlere de ayrıca madalya verilmiş¹⁸⁵, Güney Kore Cumhurbaşkanı Syngman Rhee

¹⁷⁵ Öke, a.g.e., s.123

¹⁷⁶ Öke, a.g.e., s.125

¹⁷⁷ Orga, a.g.e., s.61

¹⁷⁸ **Gaziler**, Türkiye Muharip Gaziler Derneği Dergisi, Yıl:4 Sayı:17 Ocak-Şubat 1988, s.2

¹⁷⁹ 150.Tümen Kunuri'de savaştığımız tümendir. Öke, a.g.e., s.126, Dora, a.g.e., s.198

¹⁸⁰ **Gaziler**, Türkiye Muharip Gaziler Derneği Dergisi, Yıl:4 Sayı:17 Ocak-Şubat 1988, s.2

¹⁸¹ Yazıcı, a.g.e., s.273

¹⁸² Öke, a.g.e., s.126, Kayıplar ayrıntılı olarak Tugayın kayıpları 12 şehit, 4'ü ağır olmak üzere toplam 30 yaralı olarak verilmiştir. Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, **Kore'de Türk Askeri**, s.72, Kayıplar 1'i astsubay 11'i er olmak üzere 12 şehit, 1'i astsubay 29'u er olmak üzere 31 yaralı, toplam 43 rakamı verilmektedir. Bir yanlışlık olmalıdır. Yaralı 1 astsubay, 29 er toplam 30 yaralı yapmaktadır. Artuç, a.g.e., s.298

¹⁸³ Nişan 6 Temmuz 1951'de 8.Ordu Komutanı General Van Fleet tarafından 241. Alay sancağına takılmıştır. Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, a.g.e., s.214, "Mümtaz Birlik", (Distinguished Unit-Station) nişanı verilmiştir. Öke, a.g.e., s.127, Artuç, a.g.e., s.300, Sayılan, "...Amerika'nın en büyük nişanlarından biri olan "Presidential Unit Citation" Mümtaz Birlik Nişanı Ordu Komutanı General Van Fleet tarafından törenle Türk Tugayına verilmiştir." demektedir. Nazım Dündar Sayılan, **Kore Harbinde Türklerle**, İstanbul 1996, s.121

¹⁸⁴ **Gaziler**, Türkiye Muharip Gaziler Derneği Dergisi, Yıl:4 Sayı:17 Ocak-Şubat 1988 s.2, Yazıcı, a.g.e., s.274

¹⁸⁵ Öke, a.g.e., s.127

Türk Tugayı'na minnettarlık ifadesi olarak "Kore Cumhurbaşkanlığı Birlik Nişanı" vermiştir¹⁸⁶.

Türk tugayı 28 Ocak'tan itibaren başlayan taarruzlarda görev almış ve 20 Şubat'tan itibaren 25.Tümen'e bağlı olarak Seul'ün 25 km doğusunda bulunan Han nehrinin güneye doğru kıvrım yaptığı bölgeye kaydırılmıştır. Tugay, 15 Mart'a kadar savunma, keşif gibi faaliyetlerde bulunmuştur¹⁸⁷. Bu arada 18 Mart 1951'de BM Kuvvetleri Seul'ü ikinci kez ele geçirmişlerdir¹⁸⁸. Tugay, 5 Nisan-21 Nisan 1951 tarihlerinde nehir geçiş hareketlerini takiben taarruz muharebelerine katılarak, 21 Nisan'dan itibaren ulaşılan hatlarda savunmaya geçmiştir¹⁸⁹.

Kore savaşı sırasında Amerika Birleşik Devletleri Başkanı ile BM kuvvetleri komutanı general Mac Arthur, özellikle ABD'nin uzak doğu politikası üzerinde ters düşmeye başlayınca 11 Nisan 1951'de Mac Arthur Başkomutanlıktan alınarak yerine 8.Ordu komutanı General Ridgway getirilmiş, Gn.Ridgway'den boşalan 8.Ordu komutanlığına da General James Van Fleet atanmıştır¹⁹⁰.

8.Ordu komutanı Van Fleet BM ordusunun geri çekilmesi kararını alırken, Türk Tugayı'nın 22 Nisan'da bulunduğu hattı savunmakla görevlendirir. Türk tugayı 8.Ordu'nun çekilişi sırasında aldığı görevde Çin ordusu tarafından kuşatılma tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Muharebelerde Çin ordusunun doğrudan doğruya Türk tugayını hedef alması Kumyangjang-ni muharebelerinin intikamını almak için imha hareketine giriştiği tahminini güçlendirmiştir. Bu şartlar altında geri çekilme kararı alınarak tugayın kamyonlarla Kigok köyü yakınlarına nakledilmesi sağlanmıştır. 22-23 Nisan muharebelerinde Türk tugayının zayıflığı 5 subay, 3 astsubay ve 58 er şehit, 35 yaralı ve 105 esir olmuştur. Çin bu taarruzlarla kesin sonucu almak istemiş, BM Ordusuna kayıplar verdirmelerine rağmen kendi kuvvetleri de önemli kayıplara uğramıştır. Çin ordusu taarruzlarını durdurarak, 1 Mayıs 1951'de geri çekilmeye başlamıştır¹⁹¹.

1-12 Mayıs tarihleri arasında BM Ordusunun kuzeye hareketi başlamış ve Çin ordusu barışa zorlanmaya çalışılmıştır. 17 Mayıs'tan itibaren çevre savunma ve keşif üssü oluşturmaya çalışan kuvvetlerimiz yeni

¹⁸⁶ Syngman Rhee nişanı vermesinin üzerinden bir buçuk yıl sonra 17 Eylül 1952'de bazı bakanlar, 8.Ordu Komutanı ve diğer komutanlar huzurunda o zamanki Tugay Komutanı General Sırrı Acar'ın göğsüne takmıştır. Artuç, a.g.e., s.301, Öke, nişanın General Tahsin Yazıcı'ya takıldığını belirtmektedir. Öke, a.g.e., s.127

¹⁸⁷ Öke, a.g.e., s.128, Yılmaz, Tugayın 11 Şubat 1951 tarihine kadar sınırlı hedef taarruzları yaparak düşmanın Han nehri bölgesine çekilmesinin sağlandığını belirtmiştir. Yılmaz, a.g.e., s.58

¹⁸⁸ **Korea, Past and Present**, s.80

¹⁸⁹ Yılmaz, a.g.e., s.58

¹⁹⁰ Yazıcı, a.g.e., s.302, Öke, a.g.e., s.132

¹⁹¹ Öke, a.g.e., s.133-135, Yılmaz, muharebeler sonucunda tugayın 66 şehit, 35 yaralı ve 105 kadar esir ve kayıp verdiğini belirtmiştir. Yılmaz, a.g.e., s.59

bir muharebenin içerisine girmiştir. 17 Mayıs'tan 21 Mayıs'a kadar devam eden Çin ordusu ve gerillalarının ortak hareketine 21 Mayıs'ta BM ordusunun karşı taarruzu başlamıştır¹⁹². BM kuvvetleri 24 Mayıs 1951'de Çin kuvvetlerini yenilgiye uğratarak 38. arz dairesini üçüncü kez aşmışlar ve komünistlerin kurduğu Demir Üçgen bölgesine taarruz etmişlerdir¹⁹³. 21-25 Mayıs tarihlerinde devam eden 5 gün süren mücadelelerin sonunda Türk tugayı geçici olarak yedeğe alınmış, 5 Haziran'da cepheye yaklaştırılmıştır¹⁹⁴.

Çin kuvvetleri, BM ve Güney Kore kuvvetlerinin karşı saldırısı gerçekleşikten sonra, 38. paralelin kuzeyine çekilmek zorunda kalmışlardır¹⁹⁵. Çin ve BM askerleri arasındaki Rusya'nın ön ayak olmasıyla 23 Haziran 1951 ateşkes görüşmelerine geçilmesi konusunda her iki tarafda hazır görünmüştür. Çin ve Kuzey Kore savaş öncesi duruma dönülmesini istemiş, Güney Kore buna karşı çıkmıştır. BM, Çin ve Kuzey Kore'nin masaya oturmak için ön şart olarak Kore'den bütün yabancı güçlerin çekilmesini istemesine sıcak bakmamıştır¹⁹⁶. 8 Temmuz 1951'de Kaesong şehri yakınındaki Panmunjom'da ateşkes görüşmeleri başlamış, ateşkesin tespiti, esirlerin değiştirilmesi konularının tartışmaları çok uzun sürmüştür¹⁹⁷. Ateşkesin sağlanmasında taraflar anlaşamamış, 22 Ağustos'ta Kaesong'un üzerinde Birleşmiş Milletler uçaklarının uçuşu, Çin-Kuzey Kore tarafından görüşmelerin baskı altına alınması olarak değerlendirilmiş, ateşkes görüşmeleri durmuştur¹⁹⁸.

Kore'de bu gelişmeler olurken Türkiye için NATO konusunda olumlu gelişmeler ortaya çıkmaya başlamıştır. NATO Başkomutanı Eisenhower, kuvvetlerinin güneydoğu kanadının güçlendirilmesini gerekli görmüş, Amerikalı hava uzmanları Türkiye'de kurulacak hava üsleri için Türkiye'nin ittifaka alınmasını istemişlerdir. Ortadoğu ve Akdeniz güvenliği için yapılan birçok toplantıdan sonra, ABD Akdeniz Filosu komutanı Amiral Carrey ve Hava Bakanı Finletter'in Türkiye'yi ziyaret etmişlerdir. Bu ziyaret sonrası 15 Mayıs 1951'de Türkiye ve Yunanistan'ın NATO'ya tam üye olarak alınmaları resmen teklif edilmiştir. ABD'nin bu teklifi bir kısım NATO ülkeleri tarafından sıcak karşılanmamış, özellikle İngiltere kendi askeri stratejisi içinde Türkiye ve Yunanistan'ın kalmasını istemiştir. 1951 yazında Ortadoğu gelişmeleri ve İran buhranının doğurduğu endişeler İngiltere'nin itirazını ortadan kaldırmış ve 16-20 Eylül 1951 tarihlerinde

¹⁹² Öke, a.g.e., s.12

¹⁹³ Lee, a.g.t., s.12

¹⁹⁴ Öke, a.g.e., s.136

¹⁹⁵ Yazıcı, a.g.e., s.43

¹⁹⁶ Ateşkes görüşmelerinin başladığı tarih olarak 10 Temmuz verilmektedir. Öke, a.g.e., s.137

¹⁹⁷ Yazıcı, a.g.e., s.45.

¹⁹⁸ Öke, a.g.e., s.137

Ottawa’da yapılan toplantının özel oturumunda Türkiye ve Yunanistan’ın NATO’ya üye olarak çağrılmalarına oybirliği ile karar verilmiştir. 12 Ekim’de ABD Genel Kurmay Başkanı Gen. Omar Bradley Türkiye’ye gelerek 3-14 Ekim tarihlerinde Türk yetkililerle görüşmeler yapmıştır. Bu görüşmeler de Türkiye ve Yunanistan’ın NATO’ya girmesi sorununu hızlı bir şekilde çözmemiştir¹⁹⁹. NATO Bakanlar Konseyi 21 Eylül 1951 de yayınladığı bildiri ile, Türkiye ve Yunanistan’ı NATO’ya davet etmeye karar verdiğini açıklamış, 17 Ekim 1951’de NATO Konseyi Londra’da imzaladığı protokol ile Türkiye ve Yunanistan’ın NATO’ya katılmalarını kabul etmiştir. TBMM’nin 19 Şubat 1952’de NATO’ya katılma kararı almasının ardından²⁰⁰, 20 Şubat 1952 de Lizbon’da yapılan, imza töreni ile Türkiye ve Yunanistan NATO’ya girmiştir.

1.Türk Tugayı’nın ilk yarısı Temmuz 1951 de görev süresini tamamlamış, 1.Türk Tugayı’nın kalan yarısı da²⁰¹ 26 Eylül 1951’de Türkiye’den gelen 2.Türk Tugayı’na görevini devrederek Türkiye’ye dönmüştür²⁰².

1.Tugay’ın 20 Ekim 1950-15 Kasım 1951 arası zayıatları Tablo 3’te gösterilmiştir²⁰³.

TABLO 3 1. Tugay’ın 20 Ekim 1950-15 Kasım 1951 Arası Zayıatları

VUKUAT		Subay ve Askeri Memurlar	Astsubay	Erat	Toplam	
ŞEHİT	Muharebede	27	14	410	451	
	Kaza ve Hastalık	1	3	56*	60	
	TOPLAM	28	17	466	511	
KAYIPLAR		6	2	303	311	
ŞEHİT-GAİP TOPLAMI		34	19	769	822	
YARALILAR	Muharebede	32	19	865	916	
	Kaza ile	20	24	254	298	
	TOPLAM	52	43	1119	1214	
YARALILAR İN BEYANI	Birinci defa yaralanan	Muharebede	31	19	794	844
		Kaza ile	19	23	231	273
	İkinci Defa yaralanan	Muharebede	1	-	36	37
		Kaza ile	1	1	22	24
	Üçüncü defa yaralanan	Muharebede	-	-	1	1
		Kaza ile	-	-	1	1
TOPLAM		52	43	1085	1180	
Evvelce yaralanıp ikinci bir muharebede şehit olan		-	-	24	24	
Evvelce yaralanıp ikinci bir muharebede kayıp olan		-	-	10	10	
Yaralanma vak’ası toplamı		52	43	1119	1214	

¹⁹⁹ Öke, a.g.e., s.139-141

²⁰⁰ Armaoğlu, a.g.e., s.520, Resmi giriş için 18 Şubat 1952 tarihini vermektedir. Gönübol, Ülman, a.g.e., s.234, Sarımay’da TBMM’nin 18 Şubat 1952’de anlaşmayı tasdik ettiğini belirtmektedir. Yusuf Sarımay, “Türkiye’nin NATO’ya Girişi” **Türkler**, C.16, Ankara-2002 s.926

²⁰¹ Yazıcı, a.g.e., s.350

²⁰² Orga, a.g.e., s.67

²⁰³ Yazıcı, a.g.e., s.353

* 6 er hastalıktan vefat etmiştir.

2.Tugayın Piyade Alay Komutanı Albay Nuri Pamir, 7 Eylül 1951'de Türkiye'den uçakla gelerek 7 Eylül'de alay komutanlığı görevine başlamıştır. Tugay, Albay Pamir'in gelişinden on gün sonra 16 Eylül'de sınırlı bir taarruz yaparak bazı tepeleri ele geçirmiştir. Bu harekatta 4 asker şehit olmuş, 9 er yaralanmıştır²⁰⁴. 22 Ekim 1951'de Tugayın insan mevcudu 228 subay, 9 askeri memur, 276 astsubay, 2 uzman çavuş, 209 çavuş 846 onbaşı, 3325 er olarak toplam 4895'tir²⁰⁵.

2.Türk Tugayı komutanlığına getirilen General Namık Argüç, 16 Kasım 1951'de görevi teslim almıştır²⁰⁶. Üçte ikisi dönmüş olan 1.Tugayın diğer birlikleri de yurda gönderilmek üzere cephe gerisine alınmıştır²⁰⁷. 2.Tugayın görevi teslim almasından, Kore'den ayrılmasına kadar savaş mevzi harpler şeklinde cereyan etmiş, karşılıklı büyük saldırılar olmamıştır. Mart ayında yapılan muharebelerde ve keşif kolları arasındaki çatışmalarda kayıplar verilmiştir²⁰⁸. 2.Türk tugayı, 17 Kasım-20 Aralık 1951 tarihleri arasında savunmada kalmış, 20 Aralık 1951 ile 24 Şubat 1952'de Chunchon'un 15 km kuzey batısındaki Sindangni'de yedeğe alınmış, 24 Şubat'tan itibaren cepheye görevlendirilmiştir. Tugay, 31 Ekim 1952'ye kadar bu mevzide 8 ay kalmıştır ²⁰⁹.

12 Haziran 1952'de Tokyo'daki BM Ordusu Başkomutanlığı'ndan ayrılan General Ridgway'ın yerine General M.Clarc atanmıştır²¹⁰.

2. Türk Tugayı, 1952 Ağustosunda görevini Kurmay Albay Sırrı Acar komutasındaki 3. Türk Tugayı'na bırakarak Türkiye'ye geri dönmüştür²¹¹. 31 Ekim 1952'de, 25.Amerikan Tümeninin emrinde 14. ve 27.Alayların arasındaki savunma mevziini, 7.Amerikan Tümeninin bir alayından teslim almıştır²¹². 1 Kasım 1952'den 29 Ocak 1953' e kadar cepheye savunmada kalan²¹³ Tugay, 25.Tümen ile geriye alınarak, yedekte eğitim ile üç ayını geçirmiştir. Üç ay yedek eğitiminden sonra kuvvetlerimiz Nisan 1953 sonunda tekrar cepheye gönderilmiştir²¹⁴. Tugay, 3 Mayıs

²⁰⁴ Artuç, a.g.e., s.330-331

²⁰⁵ Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, a.g.e., s.328

²⁰⁶ Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, a.g.e., s.328, Artuç, a.g.e., s.331, Göncü, a.g.y., s.136, Yazıcı, a.g.e., s.350

²⁰⁷ Yılmaz, a.g.e., s.59

²⁰⁸ II.Türk tugayının kayıpları 121 subay ve er, 463 yaralıdır. Göncü, a.g.y., s.136

²⁰⁹ Yılmaz, a.g.e., s.59

²¹⁰ Artuç, a.g.e., s.338

²¹¹ Orga, a.g.e., s.69, Öke, a.g.e., s.161

²¹² Yılmaz, a.g.e., s.60

²¹³ Öke, a.g.e., s161

²¹⁴ Orga, a.g.e., s.70

1953'te Deniz Piyade Tümeni'nin 7.Alayı ile değiştirilmiştir²¹⁵. 3.Türk Tugayı, İmjin Irmağı'nın kuzey bölgesinde 11 km'lik geniş bir cepheyi savunmakla görevlendirilmiştir²¹⁶.

Tugayın yeni muharebe hattının bir buçuk kilometre önünde, batıdan doğuya doğru ABD kuvvetlerinin Karsan, Elko, Büyük ve Küçük Wegas, Eva adlı ileri karakolları ile bu ileri karakolların 300 metre kuzey doğusunda Doğu ve Batı Berlin mevzileri yer almıştır²¹⁷. 8 Mayıs 1953 gecesi 7.Bölük, Wegas muharebeleri ileri karakolunu büyük bir sessizlik içinde 5. Bölükten teslim almıştır²¹⁸. Tugay, 15 Mayıs 1953'e kadar düşmanın Elko, Berlin ve Wegas ileri karakollarını işgal etmiştir. Bundan sonra yoğun gece taarruzlarına maruz kalmış, 27-28 Mayıs 1953 gecesi başlayan Wegas muharebe ileri karakolu çarpışmalarında²¹⁹Büyük Wegas dokuz kez el değiştirmiş²²⁰ ve düşmane teslim edilmemiştir. Bu savaşa 8.Ordu Komutanlığı tarafından "Kanlı Wegas Savaşı" adı verilmiştir²²¹. Wegas Muharebeleri'nde Türk tugayının gösterdiği başarılı taarruz ve savunmalardan dolayı ikinci kez Mümtaz Birlik nişanı verilmiştir²²². Bu muharebelerde 2 subay, 3 astsubay, 146 er şehit olmuş, 8 subay, 231 er yaralanmış ve 2 er de kaybolmuştur²²³.

Bu muharebelerden sonra 31 Mayıs 1953'te ihtiyata alınan Türk tugayı Uijongbu'da kendisinin hazırladığı Northstar kampına yerleşmiş ve Türkiye'ye dönme hazırlıklarını başlatmıştır. Tugay, 21 Temmuz-10 Ağustos 1953 tarihleri arasında Türkiye'ye dönmüştür²²⁴. Pusan'a 6-31 Temmuz 1953 tarihleri arasında inen 4.Türk Tugayı Uijongbu'daki Northstar kampına intikal ederek geliştirme eğitimine başlamışlardır. 2 Ekim 1953'te

²¹⁵ Yılmaz, a.g.e., s.60

²¹⁶ Öke, a.g.e., s.161, Genel Kurmay Askeri Tarih Etüt Başkanlığı, **Kore'de Türk Askeri**, s.124

²¹⁷ Öke, a.g.e., s.163

²¹⁸ Sayılan, a.g.e., s.442

²¹⁹ Orga, a.g.e., s.70, O.Yaşar Eken, "Wegas Muharebeleri", **Gaziler**, Türkiye Muharip Gaziler Derneği Dergisi, Yıl:11 Sayı:66 Nisan-Mayıs-Haziran 1997 s.14-16

²²⁰ Artuç, a.g.e., s.344, Sayılan, a.g.e., s.451

²²¹ Artuç, a.g.e., s.346

²²² Dündar Sayılan, "Kumyangjang-ni Zaferi", **Gaziler**, Türkiye Muharip Gaziler Derneği Dergisi, Yıl:13, Sayı:73 Ocak-Şubat- Mart 1999 s.7, Orgeneral M.B.Ridgway; Tugaya "Legion of Merit" (liyakat nişanı) vermiştir. Nişan 30 Kasım 1954 günü Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçisi tarafından Tugay komutanına takılmıştır. Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, a.g.e., s.385, Öke, a.g.e., s.173, Artuç, a.g.e., s.346, Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, **Kore'de Türk Askeri**, s.124, Sayılan, a.g.e., s.451, Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, **Kore'de Türk Askeri**, s.127,

²²³ Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, a.g.e., s.385, Artuç, a.g.e., s.346, Yılmaz Tugayın zayıyatını, 151 şehit, 245 yararlı olarak vermiştir. Yılmaz, a.g.e., s.60, Tugayın kayıpları 151 şehit 450 yaralı olarak verilmiştir. Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, **Kore'de Türk Askeri**, s.128, Artuç, a.g.e., s.346

²²⁴ Orga, a.g.e., s.70

iki ay süren eğitimden sonra Chorwon bölgesi batısında bulunan 25.Tümen'in 14.Alayından cephenin sorumluluğunu alarak, beş ay bu cephede kalmıştır. Tugay cephe sorumluluğunu 18 Mart gecesi 32.Alaya devredip tek bir zayıat vermeden Bayonet kampına intikal ederek yerleşmiştir²²⁵.

10 Temmuz 1951'de Kaesong'ta başlayan mütareke görüşmeleri sonuçsuz kalınca, mütareke imzası mümkün olmamıştı. 22 Nisan 1952'de başlayan görüşmelerde de kısa zamanda sonuç alınamamıştır²²⁶. Sovyet lideri Stalin'in 4 Mart 1953'te ölümü ile²²⁷ S.S.C.B'nin ateşkese sıcak bakması²²⁸ 20 Nisan 1953'ten itibaren hasta ve yaralıların değişime başlanması görüşmeleri çözüm çerçevesine oturtulmuş²²⁹ ve 27 Temmuz 1953'te Panmunjom'da ateşkes imzalanmıştır²³⁰.

Kore'deki Türk Silahlı Kuvvetleri içerisinde toplam 24.882 subay, astsubay ve er görev yapmış; savaş esnasında 617 kişi ölmüş; 168 kişi kaybolmuştur. 100 kişi de savaş dışında hayatını kaybetmiş, 2150 kişi de yaralanmıştır.²³¹ Bu konuda farklı rakamlar verilmektedir. Kore muharebelerine katılan 1., 2. ve 3.Değiştirme Tugaylarının 1950-1953 yılları arasında kayıpları, 721 şehit, 2147 yaralı (Kore'de yaralanarak yurda dönen 672, Kore'de tedavi görerek tekrar birliğine katılan 1475), 346 hasta (Kore'den yurda dönen 98, Kore'de tedavi olup birliğine geri dönen²⁴⁸), 234 esir, 175 kayıp olmuştur²³². İbrahim Orga 1950-1954 yılları arasında

²²⁵ Orga, a.g.e., s.71

²²⁶ Lee, a.g.t., s.12

²²⁷ **Korea, Past and Present**, s.81, Artuç, Stalin'in ölüm tarihi için 5 Mart 1953'ü vermiştir. Artuç, a.g.e., s.339

²²⁸ Armaoğlu, a.g.e., s.455, Süleyman İnan, **Popüler Tarih Terminolojisi**, Denizli 2001, s.97

²²⁹ Yazıcı, a.g.e., s.45, **Korea, Past and Present**, s.81

²³⁰ Çavdar, a.g.e., s.37, Armaoğlu, a.g.e., s.455, Yazıcı, a.g.e., s.45, Lee, a.g.t., s.12, **Korea, Past and Present**, s.81, Tugayın kayıpları 12 şehit, 4'ü ağır olmak üzere toplam 30 yaralı olarak verilmiştir. Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, **Kore'de Türk Askeri**, s.133

²³¹ Karakuş, a.g.e., s.183, Kore Savaşı kayıpları konusunda farklı bilgiler bulunmaktadır. 721 şehit, 171 Kayıp, 2100 yaralı, İnan, a.g.e., s.98, "...738 şehit verdiğimiz bu savaştan..." **Gaziler**, Türkiye Muharip Gaziler Derneği Dergisi, Ekim-Kasım-Aralık Yıl:9, Sayı 60, s.10, **Gaziler**, Türkiye Muharip Gaziler Derneği Dergisi, Ekim- Kasım-Aralık Yıl 13, Sayı:76 Yıl:1999, s.23, Albayrak ölü sayısını 717, yaralı sayısını 527 ve tutsak sayısını 228 olarak vermiştir. Mustafa Albayrak, a.g.m. s.864, Genel Kurmay Başkanlığı I.Tugay için 415, II.Tugay için 119, III.Tugay için 189, 4.Tugay için 4 olmak üzere toplam 727 şehit vermektedir. Genel Kurmay Başkanlığı, **Kore Savaşı Şehitlerinin Biyografileri**, Ankara 1992, Lee, Kore Savaşı tarihi Derleme Komisyonu kaynağını referans göstererek "...Türkiye Kore Savaşına 14.936 asker gönderdi. 3.043 zayıat (Ölü, yaralı, kayıp) verildi. Bu, BM kuvvetlerinden Amerika ve İngiltere'den sonra üçüncü rakamdır..." demektedir. Lee, a.g.e., s15

²³²Tutsakların hepsi yurda dönmüştür, Hastalar, muharebelerde yaralananların mevcuduna dahil değildir. Hastalıklar, en fazla sarılık, mide ağrısı ve verem olarak görülmüştür. Göncü, a.g.y. s.141, Lee, 3 yıl süren savaş sonunda Türk Birliği'nin 721 şehit, 2147 yaralı, 234 esir ve 175 kayıp verdiğini belirtmektedir. Lee, a.g.t. s.11, Yılmaz, Türk Birliği'nin toplam zayıatını 721 şehit, 672 yaralı (yurda dönen), 98 hasta (Yurda dönen), 175 kayıp olmak üzere toplam 1666 kişi ve 234 kişinin esir olduğunu belirtmektedir. Yılmaz, a.g.e., s.62, Üç yıl süren savaş sonunda Türk Tugayı kayıplarının 937 şehit, 2068

4.Kore Değiştirme Tugayı dahil muharebeler ve kazalarda subay, astsubay ve er dahil şehit ve kayıp sayısını 810 kişi olarak vermiştir²³³.

Her yıl değiştirilerek takviye edilen Türk Birliği, 1953'te savaş sonlanıncaya kadar çeşitli cephelerde muharebe etmiş, ancak savaşın sonlanmasının ardından bölgeden çekilmemiştir. Tugay, Kore'den 1961 yılında hükümetin aldığı kararla 200 kişilik sembolik bir birlik bırakarak ayrılmış, 200 kişilik birlik 4 yıl sonra bir mangaya indirilmiş, bu sembolik kuvvet de 1971'de Kore'den çekilmiştir²³⁴.

C-KORE SAVAŞINDA DENİZLİ GAZİ VE ŞEHİTLERİ

Kore Savaşı'na Askerlik Şubeleri Denizli ve İlçeleri olan toplam 293 subay, astsubay, erbaş ve er katılmıştır. Kore Savaşı'na katılan 293 asker içerisinde 7 er şehit olmuş ve 1 er kaybolmuştur. Denizli ve İlçelerinin Askerlik Şubelerinden savaşa katılan subay, astsubay ve erbaş ve erlerin kaçınıcı kafiide Kore'ye gittikleri, ad soyadları, baba adları, doğum tarihleri, askerlik şubeleri, önemli bir kısmının birlikleri ve Türkiye'ye dönüş tarihleri tespit edilmiştir. Denizli ve İlçeleri Askerlik Şubelerinden Kore savaşına 1., 2., 3., ve 4. Kore Tugayı içinde subay, astsubay, erbaş ve er olarak katılanların sayıları Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4 Denizli ve İlçeleri Askerlik Şubelerinden Kore Savaşına 1., 2., 3., ve 4. Kore Tugayı İçinde Subay, Astsubay, Erbaş ve Er Olarak Katılanların Sayıları

	Subay	Astsubay	Erbaş		Er
			Çavuş	Onbaşı	
1.Kore Tugayı'na katılanlar	4	3	2	4	33
2.Kore Tugayı'na katılanlar	6	9	4	10	73
3.Kore Tugayı'na katılanlar	2	3	6	7	57
4.Kore Tugayı'na katılanlar	5	4	3	5	53
Ara toplamlar	17	19	15	26	216
GENEL TOPLAM			293		

Kore savaşına Denizli ve İlçeleri Askerlik Şubelerinden 1., 2., 3., ve 4. Kore Tugayı içerisinde, katılan askerlerin sayısal dağılımı Tablo 5'de gösterilmiştir.

yaralı olduğu verilmiştir. Tugayın kayıpları 12 şehit, 4'ü ağır olmak üzere toplam 30 yaralı olarak verilmiştir. Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, **Kore'de Türk Askeri**, s.134

²³³1. Türk Tugayı muharebelerde 366 şehit, 169 kayıp, kazalarda 41 şehit vermiştir. 2. Türk Tugayı, muharebelerde 7 şehit, kazalarda 8 şehit vermiştir. 3. Türk Tugayı, muharebelerde 186 şehit, 2 kayıp, kazalarda 13 şehit vermiştir. 4. Türk Tugayı, 16 kaza şehidi vermiştir. Orga toplam kayıpları, muharebelerde 561 şehit, 171 kayıp ve kazalarda 78 şehit olarak vermiştir. Genel şehit toplamında hata bulunmaktadır. Toplam muharebelerde şehit sayısı 559 olmalıdır. Orga, **a.g.e.**, s.72

²³⁴ **Gaziler**, Türkiye Muharip Gaziler Derneği Dergisi, Ekim-Kasım-Aralık Yıl:9, Sayı 60, 1995 s.10, **Gaziler**, Türkiye Muharip Gaziler Derneği Dergisi, Ekim- Kasım-Aralık Yıl 13, Sayı:76, 1999 s.23, Lee, Türk Kuvvetlerinin Kore'de değiştirilerek devamlı 6 Temmuz 1966 yılına kadar kaldığını belirtmektedir. Lee, **a.g.t.**, s.14-15

Tablo 5 Denizli Ve İlçeleri Askerlik Şubelerinden 1., 2., 3., Ve 4. Kore Tugayı İçerisinde, Katılan Askerlerin Sayısal Dağılımı

	Acıpayam	Buldan	Çal	Çivril	Denizli	Kale	Sarayköy	Tavas
1.Kore Tugayı	6	5	2	3	13	3	4	10
2.Kore Tugayı	19	5	7	1	39	7	8	16
3.Kore Tugayı	14	7	10	4	16	-	6	18
4.Kore Tugayı	11	5	8	19	8	5	4	10
Ara toplamlar	50	22	27	27	76	15	22	54
GENEL TOPLAM	293							

Denizli Kore Kore Savaşında 7 şehit vermiştir. Şehitler Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6 Denizli'den Kore Kore Savaşında 7 şehit

<i>Adı ve soyadı</i>	<i>Rütbe</i>	<i>Baba adı</i>	<i>D.Yeri</i>	<i>D. Tarihi</i>	<i>En son birliği</i>	<i>Şehit olduğu tarih ve yer</i>
Osman AKIN	Er	Hasan Hüseyin	Acıpayam	1929	1.Kore Tugayı	17 Kasım 1950
Ali Osman DURMUŞLAR ²³⁵	Er	Ali	Kale	1929	1.Kore Tugayı	5 Mart 1951
Osman DOĞAN	Er	Mehmet	Denizli	1931	3.Kore Tugayı	28-29 Mayıs 1953 Wegas
Mehmet GÖKTAŞ	Er	Mehmet	Denizli	1931	3.Kore Tugayı	28-29 Mayıs 1953 Wegas
Eli Meral	Er	Yusuf	Acıpayam	1931	3.Kore Tugayı	26 Haziran 1953
Ömer SARIKAYA	Er	Ahmet	Acıpayam	1931	3.Kore Tugayı	28-29 Mayıs 1953 Wegas
Bayram TAVŞAN ²³⁶	Er	Süleyman	Denizli	1931	3.Kore Tugayı	28-29 Mayıs 1953 Wegas

Denizli ve İlçelerinin Askerlik Şubelerinden Kore Savaşına 1., 2., 3., ve 4.Kore Tugayı'nda görev olarak katılan subay, astsubay ve erbaş ve erlerin, ad ve soyadlarını, baba adlarını, doğum tarihlerini, askerlik şubelerini, birlikleri ile Türkiye'ye dönüş tarihlerini gösteren bilgiler aşağıda listeler halinde verilmiştir.

²³⁵ Kore Komisyonu'nun hazırlamış olduğu Büyük Defter'de Şehit Osman AKIN'ın ismine rastlanmamıştır. Ancak Osman Akın hakkında bilgi, Genel Kurmay Başkanlığı, **a.g.e.**, s.111'de bulunmaktadır.

²³⁶ Kore Komisyonu'nun hazırlamış olduğu Büyük Defter'de Şehit Bayram TAVŞAN'ın ismine rastlanmamıştır. Ancak Bayram TAVŞAN hakkında bilgi, Genel Kurmay Başkanlığı, **a.g.e.**, s.706'da bulunmaktadır.

1.KORE TUGAYI'NDA KORE SAVAŞINA KATILAN ASKERLİK ŞUBESİ DENİZLİ VE İLÇELERİ OLAN SUBAY, ASTSUBAY, ERBAŞ VE ERLERİN İSİM LİSTESİ²³⁷

GİDİŞ TARİHLERİ : 1.Kafile 25.09.1950 DÖNÜŞ TARİHLERİ:1.Kafile 14.08.1951
 2.Kafile 18.02.1951 2.Kafile 22.10.1951
 3.Kafile 26.12.1951

Sıra No	Rütbesi	Adı Soyadı	Baba Adı	D. Tarihi	Askerlik Şubesi	Birliği	Dönüş Tarihleri
22	Onbaşı	Ahmet TURHAN	İlyas	1928	Acıpayam	I.Tugay,Er Talimgah 3.Takım	14.08.1951
23	Er	Mehmet CANER	Hüseyin	1929	Acıpayam	I.Tugay, Top. Tb.2.Bt.	26.12.1951
24	Er	Kadir ERK	Durmuş	1928	Acıpayam	I.Tugay,Tal. Tb.	14.08.1951
25	Er	Nasıf KARACA	Mehmet Ali	1929	Acıpayam	I.Tugay,Top Tb. 1.Bölük	29.11.1950
26	Er	Mehmet Ali KOCA	İbrahim	1929	Acıpayam	I.Tugay,Kh.Bl.	22.10.1951
1212	Er	Ali KIMIL	Ahmet	1929	Buldan	1.Tugay, 241.A. 2.Tb.8.Bl.	14.08.1951
1213	Er ²³⁸	Habip KOCABAŞ	Ali	1928	Buldan	1.Tugay,Er Talg. 1.Bl	.../.../19...KAYI P
1214	Er	Hüseyin TAMBOĞA	İbrahim	1929	Buldan	1.Tugay,Top Tb.2.Bt	22.10.1951
1215	Er	Raşit TANITMIŞ	Mehmet	1929	Buldan	1.Tugay,241.P.A. 1.Tb.3.	14.08.1951
1216	Er	Hüseyin TOPAL	Mehmet	1929	Buldan	1.Tugay	14.08.1953
1282	Er	Hüseyin ÇENGEL	Ali	1929	Çal	1.Tugay,Top Tb. 2.Bt.	14.08.1951
1283	Er	İbrahim CİNİCİ	Ali	1929	Çal	1.Tugay,241.A. 3.Tb.9. Bl.	22.10.1951
1626	Er	Kadir AYGİN	Mustafa	1929	Çivril	1.Tugay,241.A. 3.Tb. 10.Bl.	26.12.1951
1627	Er	Fersende ELALMIŞ	Dello	1929	Çivril	1.Tugay,241.A. 3.Tb.11.Bl.	19.01.1951
1628	Er	Ali MUSLU	İsmail	-	Çivril	1.Tugay, Top Tb.3.Bt.	22.10.1951
700	Subay	Nusret ERDEM	-	1337	Denizli	I.Tugay,Hv.Sb.	22.10.1951
701	Subay	Kemal GÜRDAŞ	Ali	1339	Denizli	I.Tugay,Er Talimgahı	05.06.1951
702	Subay	Tahir KARAMAN	Süleyman	1337	Denizli	I.Tugay,Top Tb.	14.08.1951
703	Astsubay	İmadettin KURANEL	Süleyman	1325	Denizli	I.Tugay	14.05.1951
704	Astsubay	Emir AKŞİT	Hilmi	1931	Denizli	I.Tugay, Haf.Bak.Tam.	22.10.1951
705	Astsubay	Lütfi BOZBAY	Mustafa	1332	Denizli	I.Tugay, 241.A, 3.Tb. Kh.Bl	22.10.1951
706	Onbaşı	Necati DALAMAN	İbrahim	1326	Denizli	I.Tugay,, Top Tb.Shh.Bl	22.10.1951
707	Onbaşı	Enver KOLCU	Mustafa	1928	Denizli	I.Tugay,241.A. 3.Tb. Kh.Bl.	14.08.1951
708	Er	Ayhan YILMAZ	Hulusi	1929	Denizli	I.Tugay,Mu Tk.	22.10.1951
709	Er	İsmail AKYOL	Ali	1928	Denizli	I.Tugay, Er Talg. 1.Bl.	14.08.1951
710	Er	Mustafa BAR	Mahmut	1929	Denizli	I.Tugay,241.Piyade Alayı	22.10.1951
711	Er	Süleyman BURHAN	Mustafa	1929	Denizli	I.Tugay,Top. Tb.3.Bt.	26.12.1951
712	Er	Mehmet KALAYCI	Mustafa	1929	Denizli	I.Tugay,241. P.A. 1.Tb. 3.B.	14.08.1951
3115	Er	Mehmet ÇELİK	Halil	1924	Kale	I.Tugay,241.Piyade Alayı	31.01.1951

²³⁷ Bu kayıtlar, Kore Bürosu Komisyonu'nu oluşturan P. Kd. Albay Şevki YURTCANLI, Tnk.Atgm. Nejat EVSAHİBİOĞLU, Sivil memur Mustafa YALI ve Sivil Memur Musa GÖÇMEN tarafından hazırlanmıştır.

²³⁸ Er Habip Kocabaş Kore savaşında kaybolmuştur.

3116	Er (Şehit)	Ali Osman DURMUŞLAR ²³⁹	Ali	1929	Kale	1.Tugay,Top Tb.Kh.Bl.	05.05.1951
3117	Er	Tahir ÜNAL	Hasan	1929	Kale	1.Tugay, Talg.2.Bl.	14.08.1951
4933	Çavuş	Şevket SIRIK	Mustafa	1929	Sarayköy	1.Tugay,241.A. 2. Tb. 7.Bl.	22.10.1951
4934	Er	Hasan BALLI	İsmail	1929	Sarayköy	1.Tugay,Top Tb. 1.Bt.	26.12.1951
4935	Er	Salih KÜÇÜKAĞA	Demir Ali	1929	Sarayköy	1.Tugay,Kh. İz. Bl.	26.12.1951
4936	Er	Osman ÖZSAN	Hakkı	1929	Sarayköy	1.Tugay,Top, 2.Bl.	14.08.1951
5264	Subay	Hamit YÜKSEL	Hamdi	1332	Tavas	1.Tugay, 11.Bl.K.	30.09.1951
5265	Çavuş	Durmuş MACAS	Emin	1928	Tavas	1.Tugay,Top Tb.2.Bt.	14.08.1951
5266	Onbaşı	Kadir TAKRAK	İbrahim	1929	Tavas	1.Tugay,Top Tb. Kh.Bl.	14.08.1951
5267	Er	Mehmet ÇÖLGEÇEN	Ramazan	1929	Tavas	1.Tugay,Top, 2.Bt.	22.10.1951
5268	Er	İbrahim DURMAN	Hüseyin	1929	Tavas	1.Tugay,241. P.A. 1.Tb. 4.B.	26.12.1951
5269	Er	Mustafa KARABEKİN	Ahmet	1929	Tavas	1.Tugay,Top Tb. 3.Bt.	26.12.1951
5270	Er	Mehmet KIRKPINAR	Mustafa	1929	Tavas	1.Tugay,241.A	14.08.1951
5271	Er	Abdullah OKCU	Ahmet	1929	Tavas	1.Tugay,241. A. 1.Tb	14.08.1951
5272	Er	Osman ULAC	Ahmet	1929	Tavas	1.Tugay, Is.Bl.	26.12.1951
5273	Er	Ömer YAVAŞ	Ömer	1929	Tavas	1.Tugay,Top Tb. Kh.Bl.	22.10.1951

2.KORE TUGAYI'NDA KORE SAVAŞINA KATILAN ASKERLİK ŞUBESİ DENİZLİ VE İLÇELERİ OLAN SUBAY, ASTSUBAY, ERBAŞ VE ERLERİN İSİM LİSTESİ²⁴⁰

GİDİŞ TARİHLERİ : 1.Kafile 05.06.1951
2.Kafile 16.08.1951
3.Kafile 22.10.1951

DÖNÜŞ TARİHLERİ:1.Kafile 07.08.1952
2.Kafile 12.09.1952
3.Kafile 22.09.1952

Sıra No	Rütbesi	Adı Soyadı	Baba Adı	Doğum Tarihi	Askerlik Şubesi	Birliği	Dönüş Tarihleri
12	Er	Sadık Irgen	Mustafa	1930	Acıpayam	2.Tugay, Top Tb.Kh.	07.08.1952
13	Subay	İbrahim ALP	Salih	1338	Acıpayam	2.Tugay,241. A. Mot.Top.Tb.	07.08.1952
14	Subay	Nuri VAROL	Ali	1341	Acıpayam	2.Tugay	12.09.1952
15	Astsubay	Hüseyin YARDIM	Cemal	1926	Acıpayam	2.Tugay	12.09.1952
16	Onbaşı	Himmet AYTER	Hüseyin	1930	Acıpayam	2.Tugay	12.09.1952
17	Er	Tahsin ÇAKIR	Bekir	1930	Acıpayam	2.Tugay,Top Tb.1.Bt.	22.09.1952
18	Er	Niyazi DOĞAN	Nuri	1930	Acıpayam	2.Tugay,Top Tb.Kh.	22.09.1952
19	Er	Mustafa ELBEYİ	Bayram	-	Acıpayam	2.Tugay	12.09.1952
20	Er	Kamil EVLENSE	Etım	1930	Acıpayam	2.Tugay	07.08.1952
21	Er	İbrahim GÜNAL	Abdullah	1930	Acıpayam	2.Tugay,Top Tb.1.Bt.	22.09.1952
22	Er	Halil IRIZ	Mehmet	1930	Acıpayam	2.Tugay	07.08.1952
23	Er	Hüseyin KALAHAN	M.Ali	-	Acıpayam	2.Tugay,3.Tb.	12.09.1952
24	Er	Ömer ASLANKARA	Osman	1930	Acıpayam	2.Tugay,Top Tb.Kh.	22.09.1952
25	Er	Yusuf KART	Cafır	1930	Acıpayam	2.Tugay	12.09.1952
26	Er	Hüseyin KILIÇ	Süleyman	-	Acıpayam	2.Tugay	12.09.1952
27	Er	Ali SELÇUK	İsmail	1930	Acıpayam	2.Tugay	12.09.1952
28	Er	Kadir TÜRKMEN	Hüseyin	1930	Acıpayam	2.Tugay	05.07.1952
29	Er	Mehmet	M.Ali	1930	Acıpayam	2.Tugay	22.09.1952

²³⁹ Ali Osman DURMUŞLAR, 5 Mart 1951 tarihinde şehit olmuştur.

²⁴⁰ Bu kayıtlar, Kore Bürosu Komisyonu'nu oluşturan P. Kd. Albay Şevki YURTCANLI, Tnk.Atgım. Nejat EVSAHİBİOĞLU, Sivil memur Mustafa YALI ve Sivil Memur Musa GÖÇMEN tarafından hazırlanmıştır.

30	Er	YILDIRIM Mehmet YÜREKTÜRK	Osman	1930	Acıpayam	2.Tugay	06.07.1952
1205	Çavuş	Emin VAROL	Ahmet	-	Buldan	2.Tugay,3.Tb.	12.08.1952
1206	Er	Necati AKISOĞLU	Hüseyin	1930	Buldan	2.Tugay	07.08.1952
1207	Er	Behçet ÇELEBİ	Mehmet	1930	Buldan	2.Tugay, Mu. Tk.	12.09.1952
1208	Er	Bahri GÖÇHAN	Hilmi	1930	Buldan	2.Tugay, Tb.Kh.	07.08.1952
1209	Er	Mehmet KIMİL	Mehmet	1929	Buldan	2.Tugay	07.08.1952
1336	Astsubay	Mustafa ÇAKAL	Yusuf	1927	Çal	2.Tugay	12.09.1952
1337	Astsubay	Süleyman ÇİL	Halil	1925	Çal	2.Tugay	07.08.1952
1338	Onbaşı	Ahmet ERİŞ	Hüseyin	-	Çal	2.Tugay	12.09.1952
1339	Onbaşı	İbrahim GÜNAY	-	-	Çal	2.Tugay	12.09.1952
1340	Onbaşı	Hüseyin KALEMLİ	Mehmet	1341	Çal	2.Tugay	07.08.1952
1341	Onbaşı	Ahmet YAĞCI	Mustafa	-	Çal	2.Tugay	12.08.1952
1342	Er	Ramazan ERTEN	Ahmet	1930	Çal	2.Tugay, Top.Tb.	22.09.1952
1559	Astsubay	Hasan İKİZASLAN	Hasan	1331	Çivril	2.Tugay	07.08.1952
1640	Subay	Necdet EFE	Osman	1340	Denizli	2.Tugay	12.09.1952
1641	Subay	Nurettin ERSOY	Mustafa	1340	Denizli	2.Tugay	22.09.1952
1642	Subay	Asım ÖZDİLEK	Nuri	1340	Denizli	2.Tugay	22.09.1952
1643	Subay	Kamil SEÇKİN	Emin	1339	Denizli	2.Tugay, 241.A. 1.Tb.	07.08.1952
1644	Astsubay	Rıfat AKSOY	Tefik	1927	Denizli	2.Tugay	12.09.1952
1645	Astsubay	Kamil AYKOTA	Ali	1926	Denizli	2.Tugay	22.09.1952
1646	Astsubay	Mustafa SARICA	Emin	1930	Denizli	2.Tugay	07.08.1952
1647	Çavuş	Asım ÇELEBİ	Halil	1930	Denizli	2.Tugay, Mu. T.	12.09.1952
1648	Onbaşı	Şevket HATAN	Mustafa	1930	Denizli	2.Tugay, Mu. Bl.	07.08.1952
1649	Onbaşı	A.Saim KARAÇETİN	İbrahim	1930	Denizli	2.Tugay, Top Tb. Kh.	07.08.1952
1650	Onbaşı	Selahattin KURUBAŞ	Ali	1930	Denizli	2.Tugay	20.05.1952
1651	Onbaşı	Süleyman ŞEN	Ahmet	1930	Denizli	2.Tugay, İs. Bl.	07.08.1952
1652	Er	Kasım AKDEMİR	Ramazan	1930	Denizli	2.Tugay	07.08.1952
1653	Er	Ömer AKUN	Mustafa	1930	Denizli	2.Tugay	07.08.1952
1654	Er	Remzi AYAKLI	Salim	1930	Denizli	2.Tugay, Top Tb. Kh.	22.09.1952
1655	Er	Ali BABAYİĞİT	Hüseyin	1926	Denizli	2.Tugay, Top. Tb. Kh.	22.09.1952
1656	Er	Nuri BILGIN	Hasan	1930	Denizli	2.Tugay, Uçs. Top Tb. 1.Bl.	22.09.1952
1657	Er	Hasan CANAVAR	Yusuf Ali	1930	Denizli	2.Tugay	12.09.1952
1658	Er	Hüseyin ÇETİNALP	Ali Osman	1930	Denizli	2.Tugay	12.09.1952
1659	Er	Mahmut COBAN	İbrahim	1930	Denizli	2.Tugay	07.08.1952
1660	Er	Nuri ÇOBAN	Hüseyin	1930	Denizli	2.Tugay	12.09.1952
1661	Er	Bayram DEMİRALAY	Ahmet	1930	Denizli	2.Tugay, Top Tb. 1.Bl.	22.09.1952
1662	Er	Ahmet Baki EFE	Mehmet	1930	Denizli	2.Tugay, Top. Tb. 3.Bl.	07.08.1952
1663	Er	Ahmet ERİŞ	Ahmet	1930	Denizli	2.Tugay, Mu. Bl.	07.08.1952
1664	Er	Nurittin GÖKOZAN	Osman	1930	Denizli	2.Tugay, Mu. Tb.	22.09.1952
1665	Er	Ahmet GÜRAN	M.Salih	1930	Denizli	2.Tugay, Uçs. Top. Tb. 1.Bl.	22.09.1952
1666	Er	Hüseyin KACARASI	Ali	1930	Denizli	2.Tugay	12.09.1952
1667	Er	Hulusi KARABULUT	İbrahim	1930	Denizli	2.Tugay	12.09.1952
1668	Er	M.Ali KARAKAŞ	İbrahim	1930	Denizli	2.Tugay, Top Tb.Kh.	22.09.1952
1669	Er	Veli KARAMAN	M.Ali	1929	Denizli	2.Tugay, Top Tb.Kh.	22.09.1952
1670	Er	Ali KAYHAN	Mehmet	1930	Denizli	2.Tugay, Top Tb.Kh.	22.09.1952
1671	Er	Ahmet KUBUR	Ahmet	1930	Denizli	2.Tugay	07.08.1952
1672	Er	İbrahim ODABAŞI	Murat	1930	Denizli	2.Tugay, Top Tb.Kh.	22.09.1952
1673	Er	Mehmet ÖTMEN	Tahir	1929	Denizli	2.Tugay	07.08.1952
1674	Er	Yusuf PAŞA	İbrahim	1930	Denizli	2.Tugay	22.09.1952

1675	Er	Osman SAĞLIK	Abdurrahman	1930	Denizli	2.Tugay, Top Tb.Kh.	22.09.1952
1676	Er	Sürat TEKİN	Mehmet	1930	Denizli	2.Tugay, Top Tb.Kh.	22.09.1952
1677	Er	Mehmet YALÇIN	Hasan	-	Denizli	2.Tugay	12.09.1952
1678	Er	Necip YILDIRIM	Hüseyin	1930	Denizli	2.Tugay	07.08.1952

2996	Onbaşı	Mehmet KURT	Mehmet	1930	Kale	2.Tugay	03.08.1952
2997	Er	Namık AKYOL	Ahmet	1930	Kale	2.Tugay	12.09.1952
2998	Er	Ahmet AKYOSUN	Ali	1929	Kale	2.Tugay	12.09.1952
2999	Er	Mehmet ASLANBAŞ	Melik	1930	Kale	2.Tugay	12.09.1952
3000	Er	Ahmet DEMİR	Mustafa	1929	Kale	2.Tugay	12.09.1952
3001	Er	Tevfik KÖLEOĞLU	Ahmet	1930	Kale	2.Tugay	12.09.1952
3002	Er	Cuma YILDIRIM	Abdülkadir	1929	Kale	2.Tugay	12.09.1952

1589	Astsubay	Selahattin ÇOMAKOĞLU	Mehmet	1341	Sarayköy	2.Tugay	22.09.1952
1590	Astsubay	Yahya ERTUĞRUL	Abdülkadir	1327	Sarayköy	2.Tugay	22.09.1952
1591	Çavuş	Halil AYDOĞAN	Ali	1930	Sarayköy	2.Tugay	22.09.1952
1592	Er	Baset ALTINBAŞ	Salih	1930	Sarayköy	2.Tugay	22.09.1952
1593	Er	Mustafa ATÇA	Haluk	1930	Sarayköy	2.Tugay	06.07.1952
1594	Er	M.Sait DEREKÖYLÜ	Salim	1930	Sarayköy	2.Tugay	22.09.1952
1595	Er	Hasan KÖSE	Mehmet	1930	Sarayköy	2.Tugay	22.09.1952
1596	Er	Süleyman ÖZSAN OĞLU	Osman	1930	Sarayköy	2.Tugay	22.09.1952

4999	Çavuş	Sait SARIZEYBEK	Kamil	1930	Tavas	2.Tugay	12.09.1952
5000	Er	İsmail ALKAN	İbrahim	1930	Tavas	2.Tugay	07.08.1952
5001	Er	Hamdi DANIŞ	İsmail	1930	Tavas	2.Tugay, Top Tb.Kh.	22.09.1952
5002	Er	Ramazan DİLDİR	Osman	1930	Tavas	2.Tugay	12.09.1952
5003	Er	Mehmet EKŞİ	M.Ali	1930	Tavas	2.Tugay	22.09.1952
5004	Er	Hüseyin MOBER	Mehmet	1930	Tavas	2.Tugay	22.09.1952
5005	Er	Kazım İLKİMEN	İbrahim	1930	Tavas	2.Tugay, Top Tb. 1.Bl.	22.09.1952
5006	Er	İsmail KARA	Hüseyin	1930	Tavas	2.Tugay, Top Tb.	12.09.1952
5007	Er	Osman KARABULUT	Hüseyin	1930	Tavas	2.Tugay	07.08.1952
5008	Er	Halil KAYAKBAŞ	M.Ali	-	Tavas	2.Tugay	12.09.1952
5009	Er	Mustafa KINAY	Süleyman	1930	Tavas	2.Tugay	22.09.1952
5010	Er	Baki ÖZARSLAN	Mustafa	-	Tavas	2.Tugay	12.09.1952
5011	Er	M.Ali ÖZBEKLER	-	-	Tavas	2.Tugay	12.09.1952
5012	Er	Ali TİCEN	İbrahim	1930	Tavas	2.Tugay	07.08.1952
5013	Er	Abdullah TOPKAC	Hüseyin	1929	Tavas	2.Tugay, Top Tb. Kh.	22.09.1952
5014	Er	Ahmet ULUTÜRK	Yusuf	1930	Tavas	2.Tugay	07.08.1952

3.KORE TUGAYI'NDA KORE SAVAŞINA KATILAN ASKERLİK ŞUBESİ DENİZLİ VE İLÇELERİ OLAN SUBAY, ASTSUBAY, ERBAŞ VE ERLERİN İSİM LİSTESİ²⁴¹

GİDİŞ TARİHLERİ : 1.Kafile 09.06.1952
2.Kafile 29.07.1952

DÖNÜŞ TARİHLERİ:1.Kafile 27.08.1953
2.Kafile 04.09.1953
3.Kafile 07.09.1953

Sıra No	Rütbesi	Adı Soyadı	Baba Adı	Doğum Tarihi	Askerlik Şubesi	Birliği	Dönüş Tarihleri
23	Subay	Mehmet KORKMAZ	Ali	1340	Acıpayam	3.Tugay,	07.09.1953
24	Astsubay	Hikmet OYSAL	Hüseyin	1929	Acıpayam	3.Tugay, Oto Bl.	27.08.1953

²⁴¹ Bu kayıtlar, Kore Bürosu Komisyonu'nu oluşturan P. Kd. Albay Şevki YURTCANLI, Tnk.Atgm. Nejat EVSAHİBİOĞLU, Sivil memur Mustafa YALI ve Sivil Memur Musa GÖÇMEN tarafından hazırlanmıştır.

25	Onbaşı	Halil ABAY	Nabi	1930	Acıpayam	3.Tugay, 2.Tb. 9.Bl.	07.09.1953
26	Er	Mustafa AKOVA	Süleyman	1931	Acıpayam	3.Tugay, 3.Tb. 12.Bl.	07.09.1953
27	Er	Abdullah APOL	Hakkı	1930	Acıpayam	3.Tugay	27.09.1953
28	Er	Mustafa ATAL	Süleyman	1931	Acıpayam	3.Tugay, 1.Tb.3.Bl.	27.08.1953
29	Er	Hüseyin ELMAS	Ramazan	1931	Acıpayam	3.Tugay	07.09.1953
30	Er	M.Ali GENCER	İbrahim	1931	Acıpayam	3.Tugay	07.09.1953
31	Er	M.Ali İSTEKLİ	Ali	1931	Acıpayam	3.Tugay	07.09.1953
32	Er	İbrahim KİBAR	Ali	1931	Acıpayam	3.Tugay,Krs. Dep. Bl.	07.09.1953
33	Er(Şehit)	Ali MERAL ²⁴²	Yusuf	1931	Acıpayam	3.Tugay, 3.Tb. 12.Bl.	07.09.1953
34	Er	Ahmet PINAR	Nuri	1931	Acıpayam	3.Tugay, 2.Tb. 9. Bl.	07.09.1953
35	Er(Şehit)	Ömer SARIKAYA ²⁴³	Ahmet	1931	Acıpayam	3.Tugay	29.08.1953
36	Er	Hüseyin YÜCEDAĞ	Bekir	1931	Acıpayam	3.Tugay, 1.Tb. 4.Bt.	27.08.1953

1314	Astsubay	Ahmet TEMİK	Mustafa	1329	Buldan	3.Tugay, 3.Tb. Kh. Bl.	07.09.1953
1315	Çavuş	Ali KÜÇÜK	Hilmi	1930	Buldan	3.Tugay, 3.Tb. Kh. Bl.	07.09.1953
1316	Çavuş	Hulusi ŞİRİN	Mehmet	1930	Buldan	3.Tugay, 2.Tb. 8.Bl.	07.09.1953
1317	Er	İsmail BAŞATLI	M.Ali	1931	Buldan	3.Tugay, 2.Tb. 8.Bl.	07.09.1953
1318	Er	Yusuf BATTAL	Hüseyin	1931	Buldan	3.Tugay, 6.Bl.	27.08.1953
1319	Er	Mustafa DAĞCI	Ahmet	1931	Buldan	3.Tugay,3.Tb. 12.Bl.	07.09.1953
1320	Er	Ali KUYUMCU	Ahmet	1930	Buldan	3.Tugay, 1.Tb. 2. Bl.	07.08.1953

1422	Çavuş	Hüseyin CANLI	Mustafa	1930	Çal	3.Tugay	07.09.1953
1423	Çavuş	Halil DİNÇER	Mehmet	1930	Çal	3.Tugay	07.09.1953
1424	Er	Münip AHAT	Hasan	1930	Çal	3.Tugay	07.09.1953
1425	Er	Mehmet DAĞ DEMİRDELEN	Veli	1931	Çal	3.Tugay	07.09.1953
1426	Er	Emin DEMİR	Osman	1930	Çal	3.Tugay	27.08.1953
1427	Er	Mustafa GÜNGÖRDÜ	Hüseyin	1926	Çal	3.Tugay	07.09.1953
1428	Er	Bekir KARACAY	Mustafa	1931	Çal	3.Tugay, 2.Tb. 8.Bl.	07.09.1953
1429	Er	Hüseyin KAVLAK	Ahmet	1930	Çal	3.Tugay	07.09.1953
1430	Er	Osman KULU	Osman	1931	Çal	3.Tugay,3.Tb. 12.Bl.	07.09.1953
1431	Er	Mahmut TEKELİ	Ali	1931	Çal	3.Tugay	07.09.1953

1625	Onbaşı	Hüseyin BURHAN	Mehmet	1931	Çivril	3.Tugay	07.09.1953
1626	Er	Etem ERDOĞAN	Ali	1931	Çivril	3.Tugay, 2.Tb.Kh. Bl.	27.08.1953
1627	Er	Himmet ŞAHİN	Mahmut	1931	Çivril	3.Tugay	07.09.1953
1628	Er	Kamil SELÇUK	Rüşdü	1931	Çivril	3.Tugay,6.Bl	27.08.1953

1682	Subay	Macit İMGA	Mustafa	1335	Denizli	3.Tugay	27.08.1953
1683	Çavuş	Zekeriya TOSUN	Ahmet	1930	Denizli	3.Tugay, 2.Tb. 9.Bl.	07.09.1953
1684	Çavuş	Şerif Ali YILDIRIM	Hikmet	1930	Denizli	3.Tugay, 3.Tb. Kh.Bl.	07.09.1953
1685	Onbaşı	Adnan APAYDIN	Mehmet	1931	Denizli	3.Tugay, 2.Tb. 8.Bl.	07.09.1953
1686	Onbaşı	İbrahim YAŞAR	Ahmet	1930	Denizli	3.Tugay	07.09.1953
1687	Er	Nurettin ALKÖSE	Tevfik	1931	Denizli	3.Tugay,2.Tb. Kh.Bl.	27.08.1953
1688	Er(Şehit)	Osman DOĞAN ²⁴⁴	Mehmet	1931	Denizli	3.Tugay	29.05.1953
1689	Er	Ahmet ERZEYBEK	Mustafa	1931	Denizli	3.Tugay	07.09.1953
1690	Er (Şehit)	Mehmet GÖKTAŞ ²⁴⁵	Mehmet	1931	Denizli	3.Tugay	29.05.1953
1691	Er	Sami KORKMAZ	Hüseyin	1931	Denizli	3.Tugay, Top.Tb. Kh.Bl.	07.09.1953
1692	Er	İsmail NEVREKOP	Hasan	1931	Denizli	3.Tugay	07.09.1953

²⁴² Ali MERAL, 26 Haziran 1953'te şehit olmuştur.

²⁴³ Ömer SARIKAYA, 28-29 Mayıs 1953 tarihlerinde Wegas'ta şehit olmuştur.

²⁴⁴ Osman Doğan, 28-29 Mayıs 1953 tarihlerinde Wegas'ta şehit olmuştur.

²⁴⁵ Mehmet GÖKTAŞ, 28-29 Mayıs 1953 tarihlerinde Wegas'ta şehit olmuştur.

1693	Er	İ.Hakkı NOHUTÇU	H.İbrahim	1931	Denizli	3.Tugay	07.09.1953
1694	Er	M.Ali ÖZCAN	Mehmet	1930	Denizli	3.Tugay, 3.Tb. Kh.Bl.	07.09.1953
1695	Er	İsmail SÜCÜLLÜ	H.İbrahim	1931	Denizli	3.Tugay, 2.Tb. Kh. Bl.	27.08.1953
1696	Er	Şevket TANIŞ	Kaya	1931	Denizli	3.Tugay,	27.08.1953

-	-	-	-	-	Kale	-	-
---	---	---	---	---	------	---	---

4187	Onbaşı	İsmail TELİM	Hasan	1931	Sarayköy	3.Tugay, 1. Tb. 2.Bl.	07.08.1953
4188	Er	Ali BOSTANCI	Mehmet	1931	Sarayköy	3.Tugay	27.08.1953
4189	Er	Safi ESKİN	Saim	1931	Sarayköy	3.Tugay	27.08.1953
4190	Er	Mustafa OĞUZ	Mustafa	1931	Sarayköy	3.Tugay,2.Tb. 12.Bl.	07.09.1953
4191	Er	Tevfik SARITEPE	İsmail	1930	Sarayköy	3.Tugay,2.Tb. Shh.Tk.	27.08.1953
4192	Er	Mehmet YILDIZ	Ahmet	1931	Sarayköy	3.Tugay, Hav.Bl.	07.09.1953

4480	Astsubay	H.İbrahim TUNCER	Süleyman	1329	Tavas	3.Tugay	07.09.1953
4481	Onbaşı	Süleyman AKBABA	Ahmet	1931	Tavas	3.Tugay	07.09.1953
4482	Onbaşı	Ömer Ali ÜLKER	Süleyman	1931	Tavas	3.Tugay,1.Tb. 3.Bl.	07.09.1953
4483	Onbaşı	Ömer Ali ÜLKER	Süleyman	1931	Tavas	3.Tugay, Krs. Dep. Bl.	07.09.1953
4484	Er	Fazıl ALIKMAN	Mustafa	1931	Tavas	3.Tugay	07.09.1953
4485	Er	Mehmet ARICAN	Mustafa	1931	Tavas	3.Tugay, Top Tb. Kh. Bl.	07.09.1953
4486	Er	Mehmet BAKKAL	Abdullah	1930	Tavas	3.Tugay, 1.Tb. 3.Bl.	27.08.1953
4487	Er	Hüseyin BAYBARS	Osman	1931	Tavas	3.Tugay	07.09.1953
4488	Er	Halil DİNGİL	Mehmet	1931	Tavas	3.Tugay, 3.Tb. Kh.Bl.	07.09.1953
4489	Er	Mehmet GACEMER	Veli	1931	Tavas	3.Tugay, Krs. Dp. Bl.	27.08.1953
4490	Er	Hüseyin GÖKÇEN	Mustafa	1930	Tavas	3.Tugay	07.09.1953
4491	Er	Hüseyin HOMBUL	Ali	1930	Tavas	3.Tugay	07.09.1953
4492	Er	Mehmet KESKİN	Kemal	1931	Tavas	3.Tugay	27.09.1953
4493	Er	Ali KOCAESKİ	Mestan	1931	Tavas	3.Tugay	27.08.1953
4494	Er	Şükrü MANAS	Mustafa	1931	Tavas	3.Tugay, 2.Tb. 12.Bl.	07.09.1953
4495	Er	Hakkı TOZENTAŞ	Himmet	1931	Tavas	3.Tugay	27.09.1953
4496	Er	Ramazan VERAP	Veysel	1931	Tavas	3.Tugay	07.09.1953
4497	Er	Abdullah YAĞLIBEL	Ömer	1930	Tavas	3.Tugay,3.Tb. Kh.Bl.,	07.09.1953
4498	Er	Ali YETİM	Hüseyin	1931	Tavas	3.Tugay,	07.09.1953

4.KORE TUGAYI'NDA KORE SAVAŞINA KATILAN ASKERLİK ŞUBESİ DENİZLİ VE İLÇELERİ OLAN SUBAY, ASTSUBAY, ERBAŞ VE ERLERİN İSİM LİSTESİ²⁴⁷

GİDİŞ TARİHLERİ :1.Kafile 12.06.1953
2.Kafile 02.07.1953
3.Kafile 05.07.1953

DÖNÜŞ TARİHLERİ:1.Kafile 04.08.1954
2.Kafile 17.08.1954

Sıra No	Rütbesi	Adı Soyadı	Baba Adı	Doğum Tarihi	Askerlik Şubesi	Birliği	Dönüş Tarihleri
23	Subay	B.Ali DAĞLI	Mustafa	1341	Acıpayam	4.Tugay	04.08.1954
24	Subay	Yaşar TÜRKMEN	Ali	1339	Acıpayam	4.Tugay, Top Tb.3.Bt.	17.08.1954
25	Er	Süleyman ACAR	Nebi	1931	Acıpayam	4.Tugay	17.08.1954
26	Er	Halil AKŞİT	Hasan	1931	Acıpayam	4.Tugay,3.Tb. Kh.Bl.	17.08.1954

²⁴⁶ Mükerrer olarak yazılmıştır. Bkz. Kore Bürosu Komisyonu'nun Kayıtları s.249

²⁴⁷ Bu kayıtlar, Kore Bürosu Komisyonu'nu oluşturan P. Kd. Albay Şevki YURTCANLI, Tnk.Atgım. Nejat EVSAHİBİOĞLU, Sivil memur Mustafa YALI ve Sivil Memur Musa GÖÇMEN tarafından hazırlanmıştır.

27	Er	Ali ALBAY	Mehmet	1931	Acıpayam	4.Tugay, 3.Tb. Kh.Bl.	17.08.1954
28	Er	Muslu CAYLAN	Osman	1931	Acıpayam	4.Tugay	17.08.1954
29	Er	Hamit DEMCİ	Şinasi	1932	Acıpayam	4.Tugay,Bando	17.08.1954
30	Er	Adil KEN	Mehmet	1931	Acıpayam	4.Tugay, 3.Tb. 12.Bl.	17.08.1954
31	Er	Mustafa KÜÇÜKFIDAN	H.İbrahim	1931	Acıpayam	4.Tugay, 3.Tb. Kh.Bl.	17.08.1954
32	Er	İbrahim MUSTA	Mustaf	1931	Acıpayam	4.Tugay, 1.Tb. Kh.Bl.	04.08.1954
33	Er	Mehmet Ali SÖNMEZ	Şükrü	1931	Acıpayam	4.Tugay, 3.Tb. Kh.Bl.	17.08.1954

1391	Er	Ahmet AKKAYA	Ali	1931	Buldan	4.Tugay, 9.Bl.	17.08.1954
1392	Er	Hüseyin ATAGÜN	Osman	1931	Buldan	4.Tugay, 3.Tb. 10.Bl.	17.08.1954
1393	Er	Durmuş Ali AYÇİÇEK	Abdullah	1931	Buldan	4.Tugay, 3.Tb. 10.Bl.	17.08.1954
1394	Er	Hasan EROL	İbrahim	1931	Buldan	4.Tugay, 3.Tb. Kh.Bl.	17.08.1954
1395	Er	Akif ÖZLÜ	İbrahim	1931	Buldan	4.Tugay, 3.Tb. 9.Bl.	17.08.1954

1467	Çavuş	Yusuf KARACA	Mahmut	1931	Çal	4.Tugay, 3.Tb. 12.Bl.	17.08.1954
1468	Çavuş	Hamdi TURAN	Mustafa	1931	Çal	4.Tugay, 1.St.	17.08.1954
1469	Onbaşı	Ömer SARIHAN	Ahmet	1931	Çal	4.Tugay	17.08.1954
1470	Er	Hüseyin ALTIN	Ali	1931	Çal	4.Tugay,Top Tb. Kh. Bl.	17.08.1954
1471	Er	Muzaffer AYHAN	Mehmet	1931	Çal	4.Tugay, 3.Tb. 12.Bl.	17.08.1954
1472	Er	Nurettin EROL	Mehmet	1931	Çal	4.Tugay, 3.Tb. 9.Bl.	17.08.1954
1473	Er	Abdullah İLKER	Hüseyin	1931	Çal	4.Tugay, 3.Tb. Kh.Bl.	17.08.1954
1474	Er	Yusuf TRAŞ	Mehmet	1931	Çal	4.Tugay, 12.Bl.	17.08.1954

1629	Astsubay	Cevat ŞENKAL	Salih	1931	Çivril	4.Tugay, Bando Bl.	17.08.1954
1630	Çavuş	Süleyman BEYAZIT	H.İbrahim	1931	Çivril	4.Tugay, 2.Tb. 7.Bl.	17.08.1954
1631	Onbaşı	Hüsam IŞIK	Arif	1931	Çivril	4.Tugay, 3.Tb. Kh.Bl.	17.08.1954
1632	Onbaşı	Şükrü ÖZARI	Mustafa	1931	Çivril	4.Tugay, 2.Tb. 7.Bl.	17.08.1954
1633	Er	Zekeriya ACAR	Ömer	1932	Çivril	4.Tugay, 3.Tb. Kh.Bl.	17.08.1954
1634	Er	Musa ARSLAN	Ahmet	1932	Çivril	4.Tugay, 2.Tb. 7.Bl.	17.08.1954
1635	Er	Mehmet AYHAN	Ahmet	1932	Çivril	4.Tugay	17.08.1954
1636	Er	Ali BAYRAM	Mehmet	1931	Çivril	4.Tugay, 3.Tb. 9.Bl.	17.08.1954
1637	Er	Hasan CANKUŞ	Arif	1932	Çivril	4.Tugay	17.08.1954
1638	Er	Ali ÇELİK	Yusuf	1932	Çivril	4.Tugay, 2.Tb. 7.Bl.	17.08.1954
1639	Er	Halil ÇELİK	İbrahim	1932	Çivril	4.Tugay	17.08.1954
1640	Er	Emin ERDİK	İbrahim	1931	Çivril	4.Tugay, 3.Tb. Kh.Bl.	17.08.1954
1641	Er	Hüseyin KAHRAMAN	Süleyman	1932	Çivril	4.Tugay, 2.Tb. 7.Bl.	17.08.1954
1642	Er	Ragıp KARAKUŞ	Hüseyin	1932	Çivril	4.Tugay, 2.Tb. 7.Bl.	17.08.1954
1643	Er	A.İhsan KOŞE	İsa	1932	Çivril	4.Tugay, 3.Tb. Kh.Bl.	17.08.1954
1644	Er	Osman ORAL	İbrahim	1932	Çivril	4.Tugay, 2.Tb. 7.Bl.	17.08.1954
1645	Er	Mustafa ORUÇ	Ömer	1932	Çivril	4.Tugay, 3.Tb. 9.Bl.	17.08.1954
1646	Er	Mustafa ÖZGÜN	Mehmet	1932	Çivril	4.Tugay, 2.Tb. 6.Bl.	17.08.1954
1647	Er	H. Hüseyin TURAN	Ahmet	1931	Çivril	4.Tugay, 3.Tb. 12.Bl.	17.08.1954

1716	Subay	Şemsettin KAYA	Kamil	1336	Denizli	4.Tugay, 3.Tb. Shh.Tk.	17.08.1954
1717	Subay	Hamdi YERALAN	Nuri	1932	Denizli	4.Tugay	04.08.1954
1718	Subay	A.Mithat YETİMLER	Sadık	1341	Denizli	4.Tugay, Krs.Dp.Bl.	17.08.1954
1719	Astsubay	Mustafa TAŞAN	Hamdi	1939	Denizli	4.Tugay	04.08.1954
1720	Er	İsmail ARABACI	Ali	1931	Denizli	4.Tugay	17.08.1954
1721	Er	Ramazan DÜDÜKÇÜ	İbrahim	1931	Denizli	4.Tugay	17.08.1954
1722	Er	Yusuf GÜZAY	Yusuf	1931	Denizli	4.Tugay, Mot. Ksp.Tk.	04.08.1954
1723	Er	Mehmet KAYA	Süleyman	1931	Denizli	4.Tugay,2.Tb. 7.Bl.	17.08.1954

3113	Onbaşı	Ali YAŞAMALI	Halil	1931	Kale	4.Tugay, Top Tb.	17.08.1954
3114	Er	Ali DÖNER	Mustafa	1931	Kale	4.Tugay	04.08.1954

3115	Er	İbrahim GEZİCİ	Kasım	1931	Kale	4.Tugay, 2.Tb. 5.Bl.	17.08.1954
3116	Er	Hüseyin KOYUNCU	Vakkaz	1931	Kale	4.Tugay	04.08.1954
3117	Er	Mehmet YILDIRIM	Hüseyin	1931	Kale	4.Tugay, 2.Tb. 5.Bl.	17.08.1954
4684	Astsubay	Hüseyin AKBÜLUT	Ahmet	1325	Sarayköy	4.Tugay, 1. Tb.Kh.Bl.	04.08.1954
4685	Astsubay	Ali ŞEN	Yusuf	1333	Sarayköy	4.Tugay, 1. Tb.3.Bl.	04.08.1954
4686	Er	Mehmet ÇELİK	Hüseyin	1931	Sarayköy	4.Tugay, 2.Tb.7.Bl.	17.08.1954
4687	Er	Salih KONGÜR	Mustafa	1931	Sarayköy	4.Tugay	17.08.1954
5140	Onbaşı	Süleyman SOBAŞ	Osman	1931	Tavas	4.Tugay, 3.Tb. Kh.Bl.	17.08.1954
5141	Er	Ramazan AĞIRLIK	Ali	1932	Tavas	4.Tugay, 2. Tb. 5. Bl.	17.08.1954
5142	Er	Mehmet GÖCEK	Bekir	1931	Tavas	4.Tugay, 3. Tb. 9.Bl.	17.08.1954
5143	Er	Mehmet ÇETİNGÜNAR	Süleyman	1932	Tavas	4.Tugay, 3. Tb. Kh.Bl.	17.08.1954
5144	Er	Ömer GÖZCÜ	Ali	1932	Tavas	4.Tugay, 3. Tb. 9. Bl.	17.08.1954
5145	Er	Hüseyin HIZ	Ramazan	1932	Tavas	4.Tugay, 3. Tb. 11Bl.	17.08.1954
5146	Er	İsmail İNANÖZ	Ahmet	1931	Tavas	4.Tugay, 3. Tb. 9.Bl.	17.08.1954
5147	Er	İsmail KADEM	M.Ali	1931	Tavas	4.Tugay, 3. Tb. Kh. Bl.	17.08.1954
5148	Er	Mehmet YILDIZ	Mehmet	1931	Tavas	4.Tugay, 1. Tb.3.Bl.	04.08.1954
5149	Er	Hüseyin YÜREKTEN	Mehmet	1932	Tavas	4.Tugay, 3.Tb.Kh. Bl.	17.08.1954

SONUÇ

Kore insanı üç yıl süren savaştan sonra milli bölünmenin üzücü gerçek deneyimini yaşamış olarak, kültürel ve ekonomik açıdan sarsılmış bir şekilde, şiddetli düşmanlıkla ikiye ayrılmıştır.

Savaşta taraflar birbirlerine üstünlük sağlayamamışlar ve üç yıl boyunca savaşı Kore'nin dışına taşırmayarak genel bir savaşın çıkmasını engellemişlerdir. Güney Kore'nin Kuzey Kore tarafından yutulması engellenmiştir. Kore Savaşı, "Soğuk Savaş" döneminin ilk "Sıcak" çatışması olup, BM Güvenlik Konseyi'nin zorlayıcı tedbirler alabildiği ilk olaydır.

Kore Savaşı'na kadar kendi sınırları dışında, herhangi bir askeri harekate veya müdahaleye girişmeyen Türkiye'nin Kore Savaşı'na katılması, yabancı milletlerin silahlı kuvvetleri ile birlikte savaşması Türkiye Cumhuriyeti tarihinde bir ilk ve özel bir durum olmuştur.

Kore Savaşı'na Türkiye'nin katılması, Türkiye'nin NATO'ya alınmasında olumlu etki yapmıştır.

Türk kuvvetleri üç yıl içinde on dört başarılı muharebe yapmış ve bu muharebelerden özellikle, Kunuri Muharebeleri, Kumyongjong-ni muharebeleri, Tegyevon-ni çevre savunması ve Wegas muharebelerindeki büyük başarıları ile Kore savaşının sonucunu Güney Kore lehine değiştiren çok önemli başarılar göstermişlerdir.

Kore'de Türk askeri Türkiye-Güney Kore dostluğunun oluşmasının en önemli adımını atmış, savaş için gittiği topraklarda, savaş mağduru Kore insanına ve özellikle Kore'li çocuklara yardım elini uzatmıştır. Kore'de yetim çocukların bir bölümü tugay tarafından toplanarak, yetiştirilmeye çalışılmış ve Suwon'da Ankara Yetimhanesi adını alan bir okul ve yurdun açılması sağlanmıştır.

KAYNAKLAR**Kitaplar**

- A Handbook of Korea**, Korean Overseas Information Service, Seoul Kore 1993
- AHMAD, Feroz, **Demokrasi Sürecinde Türkiye (1945-1980)** Hil Yayını, İkinci Baskı, İstanbul 1996
- ARMAOĞLU, Fahir, **20.Yüzyıl Siyasi Tarihi 1914-1980** Türkiye İş Bankası Yayını, 2. Baskı, Ankara 1984
- ARNA, C., ASLANOĞLU, H., **Kore ve Kore Harbi**, Emek Basımevi, Ankara 1951
- ARTUÇ, İbrahim, **Kore Savaşlarında Mehmetçik**, Kastaş Yayınları, İstanbul 1990
- BAĞCI, Hüseyin, **Demokrat Parti Dönemi Dış Politikası**, I.Baskı Ankara 1990
- BAŞGİL, Ali Fuat, **27 Mayıs İhtilali ve Sebepleri**, Çev: Av.M.Ali Sebük, Av. İ.Hakkı Akın, İstanbul 1966
- BİRAND, Mehmet Ali, DÜNDAR Can, ÇAPLI, Bülent **Demirkırat, (Bir Demokrasinin Doğuşu)**, Milliyet Yayınları, 5.Baskı, İstanbul 1991
- ÇAVDAR, Tevfik, **Türkiye'nin Demokrasi Tarihi 1950-1995** 2.Baskı Ankara 2000
- D.P. Neşriyatından, **8 Düşmanı Kore'de Karşılдық, (Kore'ye Niçin Asker Gönderdik)** Ankara 1954
- DERAL, Mustafa, **Koreye Niçin Gidiyoruz?**, İstanbul 1950
- DORA, Celal, **Kore Savaşında Türkler 1950-1951** İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1963
- ERGÜNGÖR, Turan, **Kore'de Birinci Türk Tugayı**, San Matbaası, İstanbul
- EROĞUL, Cem, **Demokrat Parti (Tarihi ve İdeolojisi)** İkinci Baskı Ankara 1990
- Genel Kurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı, **Kore'de Türk Askeri**, Türk Asker Büyükleri ve Zafetleri Seri no: 17 Genel Kurmay Basımevi Ankara 1989
- Genel Kurmay Başkanlığı, **Kore Savaşı Şehitlerinin Biyografileri** Genelkurmay Basımevi Ankara 1992
- Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı, **Kore Harbinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin Muharebeleri (1950-1953)** Seri no:7 Ankara 1975
- GEVGİLİLİ, Ali, **Yükseliş ve Düşüş**, Bağlam Yayınları İkinci Baskı, İstanbul 1987
- GÖNLÜBOL Mehmet, ÜLMAN Haluk, **Olaylarla Türk Dış Politikası**, 7.Baskı, Alkim Kitapevi Yayını, Ankara 1989
- GÜNVER, Semih, **Fatin Rüştü Zorlu'nun Öyküsü**, Bilgi Yayınevi, Ankara 1985
- Hee-Chul Lee, **Türkiye-Kore İlişkileri (1950-1960)**, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1988
- KARAKUŞ, Emin, **40 Yıllık Bir Gazeteci Gözü ile İşte Ankara**, Hürriyet Yayınları, İstanbul 1977
- Kore Gerçeği 1995**, Facts about KOREA Çev:Dr.Hüseyin İçen, Sevinç Matbaası
- Korea**, Past and Present, Kwongmyong Pupliching Company Seolu Korea 1972
- LECKIE, Robert, **The Korean War**, Barrie and Rockliff with Pall Mall Press, London 1962
- ÖKE Mim Kemal, **Unutulan Savaşın Kronolojisi Kore, 1950-53**, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1990
- ÖKTEM, Göksel, **Türkiye'nin NATO'ya Girişi**, Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk

- İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2000
- ORGA, İbrahim, **Kore**, İstanbul 1958
- ÖZOĞUL, Nazmi, **Kore’de Niçin Savaşım?** Komünizm Mezalimi Korunma Çareleri, Karınca Matbaası, Ankara 1954
- SANDER, Oral, **Siyasi Tarih 1918-1994** 8.Baskı, Ankara 2000
- SARINAY, Yusuf, **Türkiye’nin Batı İttifakına Yönelişi ve NATO’ya Girişi (1939-1952)** Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988
- SAYILAN, Nazım Dündar, **Kore Harbinde Türklerle**, MEB Yayınları, İstanbul 1996
- Sohn Pow-key, Him Chol-choon, Hong Yi-sup, **The History of Korea**, Korean National Commission for Unesco, Seoul, Korea 1970
- Süleyman İnan, **Popüler Tarih Terminolojisi**, Denizli 2001
- TANYELİ, Halit – TOPSAKALOĞLU, Adnan, **İzahlı Demokrat Parti Kronolojisi (1950-1958)** İstanbul 1959
- The Korean War**, Volume II, Korea Institute of Military History, Republic of Korea 1998
- TOKER, Metin, **Demokrasimizin İsmet Paşa’lı Yılları 1944-1973**, DP’nin Altın Yılları 1950-1954, 2 Basım, Bilgi Yayınevi Ankara 1991
- YAZICI Tahsin, **Kore Birinci Türk Tugayında Hatıralarım**, Ülku Basımevi, İstanbul 1963
- YILMAZ Veli, **Yakın Dünya Harp Tarihi Özetleri**, Harp Akademisi Yayını, İstanbul 1993

Dergi ve Makaleler

- Gaziler**, Türkiye Muharip Gaziler Derneği Dergisi, Ekim- Kasım-Aralık Yıl 13, Sayı:76, Yıl:1999
- Gaziler**, Türkiye Muharip Gaziler Derneği Dergisi, Yıl:4 Sayı:17 Ocak-Şubat 1988
- Gaziler**, Türkiye Muharip Gaziler Derneği Dergisi, Ekim-Kasım-Aralık Yıl:9, Sayı 60, 1995
- Gürsel Göncü, **“Kore Savaşı Unutma Beni- Bir Savaş Vardı Uzakta” Atlas**, Aylık Coğrafya ve Keşif Dergisi, Sayı:113, Ağustos 2002
- Hikmet Özdemir **“Demokrasiye Geçiş ve Menderes Dönemi”**, **Türkler**, Yeni Türkiye Yayınları, Cilt:16, Ankara 2002
- M.Serhan Yücel, **“Menderes Dönemi (1950-1960) Türkler**, Yeni Türkiye Yayınları, Cilt:16 Ankara 2002
- Mustafa Albayrak, **“D.P Hükümetleri’nin Politikaları (1950-1960) Türkler**, Yeni Türkiye Yayınları, Cilt:16 Ankara 2002
- Muzaffer Esen, **“Kore Nere“**, **Gaziler**, Türkiye Muharip Gaziler Derneği Dergisi, Temmuz Ağustos, Yıl:6, Sayı:32, 1990
- Nihat Erim, **“Hükümetin Son Kararı”**, **Ulus**, 27 Temmuz 1950
- O.Yaşar Eken, **“Wegas Muharebeleri“** **Gaziler**, Türkiye Muharip Gaziler Derneği Dergisi, Yıl:11, Sayı:66, Nisan-Mayıs-Haziran 1997
- T.B.M.M. Tutanak Dergisi**, Dönem 9, Toplantı 1, C.3, 17.Birleşim, 11.12.1950, 1.Oturum, Ankara 1951
- Yusuf Sarıncay, **“Türkiye’nin NATO’ya Girişi”** **Türkler**, Yeni Türkiye Yayınları, Cilt:16, Ankara 2002

Gazeteler

- Ulus, Cumhuriyet, Kudret, Millet